

Ilinniartitsisoq

IMAK - Grønlands lærerforening

DECEMBER '10

Ilinniartitsisoq

Udgivet af IMAK

Ansvarshavende redaktør:
Sivso Dorph

Redaktion:
ilinniartitsisoq@greenet.gl

Justus Kaspersen – Ilulissat
namibia@greenet.gl
Tlf. 542263

Jan Ellesgaard – Qeqertarsuaq
jan@ellesgaard.dk
Tlf. 92 10 10 Mobil: 22 77 14

Oversættelse:
James Kreutzmann

Layout og foto:
Jan Ellesgaard

Oplag:
1.600 stk.

Tryk:
TOPTRYK, Gråsten

Deadline næste nummer:
1.februar.

IMAK

Noorlernut 23
Postboks 867
3900 Nuuk
Tlf. 32 25 50
Fax 32 50 61
Email: imak@imak.gl

Siulittarsoq/Formand

Sivso Dorph
Noorlernut 23
Postboks 867
3900 Nuuk
Arb. 32 25 50
Mobil 54 33 39
Pri. tlf. 31 10 29
Email: sdo@imak.gl

-
- 3** Juullimi ukiortaassamilu pilluaritsi
 - 6** Atuarfitsialak på dumpegrænsen
 - 7** Atuarfitsialak anguseqqalaartoq
 - 8** Tilgangen til uddannelserne svagt faldende
 - 10** anbefalinger
 - 12** Ilinniaqqittartut ikiliartoqqilerput
 - 14** Kulusumi Alivarpi – En mønsterskole
 - 15** Kulusumi Alivarpi – Atuarfitsialak
 - 16** Skolet til fattigdom
 - 18** Siunnersuineq
 - 20** Piitsunngortussatut atuartitaaneq
 - 22** Lidt kan også gøre det i Atuarfitsialak
Atuarfitsialammi pitsanngorsaataasinnaasut
 - 24** Ilinniarumasut tallimaagaangata ilaat ataaseq itigartarpoq
En ud af fem uddannelsessøgende bliver afvist
 - 25** Primus motor er ked af trintestresultater
Alloriarfinni misilitsinnerit pakatsinartut
 - 26** Pitsaanerusumik sullissisoqarsinnaagalarpoq
 - 28** Det må kunne gøres bedre
 - 30** IT-mi akisussaaffeqanngitsumiit filmiliortartumut
 - 32** Fra IT-uansvarlig til filminstruktør
 - 34** Læserbrev - Allakkat
 - 35** Siden sidst

Juullimi ukiortaassamilu pilluaritsi

Ukioq qaangiutilerpoq, allalippassuusugullu ukiumi qaangiutilersumi pisimsut nalilersorpavut.

Atuarfeqarfinnut tunngatillugu pisimasut amerlaqaat. Misigisat nuannersortaqsimaqaat aammali naammaannartunik ilaqarsimallutik. Inuunerup ingerlannga taamaassimagami. Ukiumi 2010-mili pisimasut pingasut ingerlatatsinnut sunniuteqarluarsimasut taanngitsoorusunngilakka.

Siulleg tassaavoq isumaqatigiinniarnissat. Eqqarsaatersuutit taakkununga tunngasut qangali qaangereersimasussaagalarpavut, kingusinnerpaamimmi martsip 31-ani 2010 naammassereersimasussaagalaratsigit. Ajoraluartumilli taamatut ingerlasoqarsimanngilaq. Isumaqatigiinniarnarit sulii aallartissimanngilavut. Isumaqatigiinniarnissamut piumasaqaativut ukioq ataaseq sinnerlugu uninnganikuupput. Nalunngilarput sorsunnerluta. Nalunngilarputtaaq kattuffiit allat qanoq angusaqarsimanersut. Taamaattumik suna anguniartussaanerlugu tunaartassaqaareerpugut. Apeqqutaaginnassaaq illuatungit gitta eqqortumik iliuuseqartutut misiginissamut noqarteq sorleq atorussaneraat.

Suliaq alla 2010mi annertuumik ingerlassimasatsitut taarusutara tassaavoq imminut nalilersornermik ingerlartarput. Suliap ingerlanerani Danmarks Evalueringsinstitut qanimut suleqatiginikuupput. Siulersuisut suliaq "Ilinniartitsisoq suliaminik ilisimasaqarluartoq"-mik taaguusernikuuaat, tassami nunatsinni atuarfeqarfinni ilinniartitsisup sulinera aallaavigilluinnarnikuugatsigu.

Imminut nalilersornermik suliaq tassaavoq atuarfimmik ineriartortitsinissamik ingerlatsineq ilinniartitsisup imminut nalilersorneranik aallaaveqartoq piareersartarnini, atuartitsinini, nalilersuisarnini atuartitsissutini piginnaasani soqutigisanilu, alloriarfimmi atuarfimmilu suleqateqarnini kiisalu atuartut pisullu unamminartut misilittagai aallaavigalugit ingerlanneqartoq. Atuarfiit katillugit qulingiluut ingerlatsipput. Misilittakkavut, takusavut utertitsiffigineqarnivullu tunngavigalugit oqarsinnaavugut suliaq iluatsilluartumik ingerlanneqartartutut misigisimagatsigu. Neriutigaarput ukiumi atuarfiusussami tulliuttumi atuarfiit sulii amerlanerusut peqataalerumaartut. Qularutiginnigilluinnarparput ingerlataq atuarfinni pitsaanerusumik suleqatigiilernermik nassataqartartoq, ilinniartitsisut atuarfimmillu innarni pisartunut suleqatigiinnermullu isikkivimmit nutaamiit aallaavissaqalartarmata.

Suliaq annertooq alla peqataaffigisimasarput tassaavoq Atuarfitsialammut killiffimmik naliliineq. Naliliinerup naalaani uku apeqqutitut uteqattaartinneqarsimapput: Iserfik: Sumut killippugut? Suna amigaataava sunalu allanngotinneqarsinnaava? Anillaffik: Qanoq ingerlariaqqissaagut?

Naliliinermi inuit 120-t missaat peqataapput. Killiffik pillugu isumasioqatigiinnermi peqataasut peqqussummut allannguutissanik ukuninnga siunnersuuteqarput:

1. Atuarfik marlunnik alloriarfeqalissasoq, pingasuunngit-sunik, atuarfimmi atuarfiit pingasut pilersinneqarsimam-mata kiisalu ilinniartitsisut piginnaasaminnik atuilluarsin-naanissaat tunngavigalugit.
2. Atuartitsivinni tamani qitiusumiit tiiminik minnerpaaffili-isoqassasoq inassutigineqarpoq.
3. 0. klassit pilersinneqarnissaat. Amerlavallaat atualer-nissaminnut piareersimanngitsutut misigineqartarmata
4. 11. klassit pilersinneqarnissaat. Amerlavallaat 10. klasse naammassigaangamikku inerisimavallaanngitsutut misigineqartarmata
5. Nunaqarfinni tiiminik allannguisarnerup (ikilisaasarnerup) atorunnaarsinneqarnissaa
6. Sumiiffinni qinigassat. Isumaqatigiissutaavoq taagu-utaanik allannguinnissaq. Timersorneq silamilu inuuneq immikkut isigineqaqqueneqarput. Qitiusumiit ilikkagassatut anguniagassaliornissaq inassutigineqarpoq.
- 6.a Klasseqatigiikkaanut (ukioqatigiikkaanut), atuartitsiv-inni anguniagassat, ilikkagassatut anguniagassat kiisalu atuartitsinissamut pilersaarutit suliareqquneqarput
7. Immikkut atuartitsineq atuartullu immikkut pisariaqar-titsisut. Inassutigineqarpoq immikkut atuartitsinermut nalunaarut piaartumik suliarineqassasoq.
8. Nalinginnaasumik immikkut atuartitsinerup atuutsin-neqaqqilernissaa inassutigineqarpoq.
9. Inassutigineqarpoq, immikkut pisariaqartitsisunut atuarfinnik pilersitsinissamut inatsisitigut periarfissiisoqas-sasoq.
10. Inassutigineqarpoq, atuartunut immikkut pisariaqartit-sisunut efterskoleliortoqassasoq
11. Inassutigineqarpoq allamiunut klassenik tiguseqqaar-finnik pilersitsisoqassasoq
12. Aturfiit aqunneqarnerat matuma ataani Inerisaavik. Inassutigineqarpoq ilinniartitsisut pikkorissarnerinut aningaasat atorineqartartut ilisimatusarfiup aningaasat ingerlataanniit anillatsinneqassasut, ilinniartitsisut pikko-rissarnissaannut atorineqarnissaat qularnaarniarlugu.
13. Inassutigineqarpoq pikkorissartarnernik atuisut

neqeroorutissat suunissaannut sunniuteqaqataasinnaan-
erat qularnaarneqassasoq

14. Atuarfiit siulersuisui pillugit inassutigineqarpoq, an-
gajoqqaat siunnersuisoqatigiivini pilersitsisinnaanissaq
periarfissaalissasoq, atuarfiit siulersuisuinut attaviliisar-
tussamik. Nuna tamakkerlugu inassutigineqarpoq atuarfiit
siulersuisuisa kattuffeqalernissaat pilersinneqassasoq,
aammattaaq inassutigineqarluni peqqussummi allassi-
malissasoq atuarfiup angerlarsimaffiullu suleqatigiinnerat
pitsaasoq qanoq ingerlanneqassanersoq.

15. Atuarfiit siulersuisuisa oqartussaaffiisa peqqussummi
allassimasut nalilersoqqinnissaat inassutigineqarpoq,
nunatsinni pissutsinut naleqqussarlugu, ullumikkut aala-
jangersakkat qallunaat inatsisaanniit tiguinnagaammata.
Akisussaaffiit annikillasaqquneqarput.

16. Ilinniartitsisunik angalasunik pilersitsisoqarnissaa inas-
sutigineqarpoq, sumiiffinni ilinniartitsisussaaleqiffiusuni
imaluunniit piginnaanikiffigineqartunut ikuuttartussatut.

Taakku saniatigut ilinniartissuarmut Inerisaavimmullu
makku inassutigineqarput:

1. Inassutigineqarpoq atuartitsissutinut aalajangersimasu-
nut neqeroorutit amerlanerussasut
2. Inassutigineqarpoq liniefaginik atuaqqinnissaq special-
lærerinnornissarlu ilinniaqqiffittut neqeroorutigineqalis-
sasut
3. Inassutigineqarpoq allamiut oqaasiinik atuartitsinermi
periutsit liniefagit nalingatut neqeroorutigineqartalissasut
4. Inassutigineqarpoq atuartitsisunut saaffiginnittunik pik-
korissarnissamut neqeroortoqartalissasoq
5. Inassutigineqarpoq pisortanut pikkorissaanerit amer-
lanerusut ingerlanneqartalissasut
6. Ilinniartissuarmut tunngatillugu inassutigineqarpoq,
ilinniartitsisunngorniartarneq nalilersorneqassasoq
takuniarlugu atuarfiup pisariaqartitaanik ikorfartuilluni
naammassinninnersoq, Speciale C pilerseqqinneqas-

sasoq, kiisalu liniefagitut neqeroorutigineqartut atuarfiup
pisariaqartitaanut tulluunnersut. Nalilersoqquneqarpor-
taaq suliffimmik misiliisarnerit allannngortinneqassanersut,
immaqa Nuup avataani ingerlanneqarsinnaasunngorlugit.
IKT-mik atuneq annertusillugu – aamma najugaq qiman-
nagu ilinniartitsisunngorniartarneq eqqarsaatigalugu.

Siunnersuutit allat taaneqarsinnaasut ukuupput:

1. Inassutigineqarpoq IKT ullumikkumut sanilliullugu tam-
ani annertunerujussuarmik ingerlanneqassasoq (atuartut
atuartitsisut ilinniartitsisullu eqqarsaatigalugit).
2. Inassutigineqarpoq ilinniagaqarfiit ataqatigiis-
saaneruneqassasut – ujtorneqarput inuussutis-
sarsiutillit piumasaqaataasa atuarfimmilu pisut ataq-
tigiissinneqarnissaat, suliffeqarfinniit piumasaqaatit
qaffakkiartormata.
3. Atuartunut pitsaanerusumik siusinnerusukkut anner-
tunerusumillu siunnersuisarnissat ilinniakkamik ingerlan-
niakkatut toqqagaq pisinnagu / siunissami suliffigiligassa-
q pitinnagu taamatullu toqqaaniarneq ilinniartit allat su-
liffeqarfiillu suleqatigalugit pisassasut.

Inassutigineqartut suliareqqinnissaat qilanaaraarput
pisumi suleqativut suleqatigalugit, tassaasut; Inerisaavik,
Ilinniartissuaq Naliliisarfik kiisalu KANUKOKA.

Piffissap aggersup takutikkumaarpaa, inassutigineqartut
aallaavigalugit suliniartoqarusunnersoq imaluunniit oqar-
tussaniit tunngavissat allat oqaimaaluttani suleriaqqinnis-
sami pingaarnertunneqarumaarnersut.

Tamassi juullisiorluarnissassinnik kissaappassi ukiumullu
nutaamut iserluaqqullusi.

Sivso Dorph

God jul og godt nytår

Året er ved at være omme og mange af os evaluerer året,
der er gået.

På folkeskoleområdet har året haft alle facetter med sig.
Der har været gode oplevelser, men der har også været
mindre gode oplevelser. Sådan er det vist med livets
gang. Jeg vil dog ikke undlade at bemærke tre forhold,
som har haft stor indflydelse på vores virksomhed i 2010.

Det første er overenskomstforhandlingerne. Vi skulle på
nuværende tidspunkt have lagt alle tanker om forhandlin-
ger for indeværende år bag os, da nye aftaler og overen-
skomster skulle have været indgået inden den 31. marts.
Sådan er det desværre bare ikke gået. Vi er ikke gået i
gang med at forhandle endnu. Vi har haft vores krav klar
i over et år. Vi ved, hvad vi vil. Vi ved også hvilke resultat-
er, de andre organisationer har fået. Vi ved derfor, hvad
vi vil sætte næsen op efter. Spørgsmålet er blot, hvilken
retfærdighedsstreng modparten vil vægte mest.

Vores anden store opgave i 2010 har været at færdiggøre
og igangsætte vores selvevalueringsprojekt. I forbindelse
med projektets tilblivelse har vi arbejdet meget tæt sam-
men med Danmarks Evalueringsinstitut. Bestyrelsen har
kaldt projektet for "den professionelle lærer", da vi har
taget udgangspunkt i den professionelle lærers virksom-
hed i den grønlandske folkeskole.

Selvevalueringsprojektet er et skoleudviklingsprojekt med
udgangspunkt i lærerens egen selvevaluering omkring sin
forberedelse, undervisning, evaluering, faglige kompe-
tencer og interesser, samarbejdet på trinnet og på skolen
samt elever og situationer, der udfordrer. I alt 9 skoler
er gået i gang med projektet. De tilbagemeldinger vi har
oplevet og fået har været meget positive. Vi håber, at
flere skoler vil melde sig til i det kommende skoleår. Vi er
ikke i tvivl om, at projektet er med til at skabe et meget
bedre samarbejdsklima på de enkelte skoler, da lærerne
får en hel ny tilgang til skolens hverdag og samarbejde.

Det sidste store projekt vi har været med på er midtvejsevalueringen af Atuarfittisalak. De gennemgående spørgsmål under evalueringen har været: Indgang: Hvor langt er vi kommet? Hvad mangler og hvad kan ændres? Udgang: Hvordan kan vi fortsætte?

Der deltog omkring 120 personer under seminaret. Midtvejsevalueringens anbefalinger er følgende ændringer i forordningen:

1. 2 trin ønskes i stedet for 3 trin med begrundelse i, at der er blevet skabt 3 skoler i en skole.
2. Der ønskes centralt fastsat minimumstimetal for alle fag
3. Oprettelse af 0. klasse. Da mange synes ikke at være skoleparate ved skolestart.
4. Oprettelse af 11. klasse. Da mange synes at være for umodne efter 10. klasse.
5. Afledte timetal for bygderne ønskes afskaffet
6. Lokale valg. Der er bred enighed om at anbefale at ændre navnet. Idræt og udeliv anbefales en særstilling. Der ønskes centralt fastsatte læringsmål for alle fag i lokale valg.
- 6.a Der ønskes fastsat klassevis (årgangvis) fagformål, læringsmål og læreplaner for alle fag
7. Specialundervisning og elever med specielle behov. Det anbefales, at der udarbejdes en bekendtgørelse om specialundervisning snarest muligt.
8. Almindelig specialundervisning ønskes genindført
9. Det anbefales, at der gives hjemmel for oprettelse af specialskoler i lovgivningen
10. Det anbefales, at der oprettes efterskoler for elever med særlige behov
11. Der ønskes etableret modtagerklasser
12. Skolevæsenets styrelse herunder midler til Inerisaavik. Det anbefales, at midler til kurser og videre- og efteruddannelse trækkes ud af Ilisimatusarfik-budgettet. og at der sikres efter- og videreuddannelse af folkeskolens undervisere
13. Det anbefales, at brugerindflydelse på kursus og efter- og videreuddannelsesstilbud sikres
14. Vedr. skolebestyrelsen anbefales, at det skal være muligt, at der vælges et forældreråd, som er kontaktpunkt til skolebestyrelsen. På landsplan anbefales, at der dannes en fælles organisation for skolebestyrelser, og det anbefales endvidere, at forordningen skal beskrive, hvordan skole-hjemsarbejde skal foregå på en god måde.
15. Ansvarsområderne for skolebestyrelserne ønskes revideret i forordningen, så den tilpasses grønlandske

forhold, da de nuværende bestemmelser er hentet fra den danske lovgivning, Opgaverne ønskes forenklet.

16. Det anbefales, at der ansættes rejselærere, som kan bistå med undervisningen de steder, hvor der mangles uddannede lærere eller lærere med særlige kompetencer.

Derudover var der følgende anbefalinger til Ilinniartissuaq og Inerisaavik:

1. Det anbefales af der udbydes flere fag- faglige kurser.
2. Det anbefales, at det skal være muligt at tage et ekstra liniefag og speciallærer uddannelse som efteruddannelse
3. Det anbefales, at der tilbydes fremmedsprogspædagogik på liniefagsniveau.
4. Det anbefales at der tilbydes kurser målrettet timelærere.
5. Det anbefales, at der afholdes flere lederkurser.
6. I forhold til Ilinniartissuaq anbefales det, at lærerudannelsen evalueres med henblik på at vurdere uddannelsen understøtter folkeskolens behov, at speciale C genoprettes, om liniefagstilbuddene passer med folkeskolens behov. Det skal vurderes om praktikken skal laves om og evt kunne foregå udenfor Nuuk. Mere brug af IKT- også i forhold til den dec. læreruddannelse.

Af andre forslag kan lige nævnes:

1. Det anbefales, at IKT anvendes meget mere på alle niveauer (i forhold til elever, timelærere, lærere)
2. Det anbefales, at der skabes større sammenhæng i uddannelsessystemet - der efterlyses sammenhæng mellem erhvervslivets forventninger og det der sker i folkeskolen, fordi kravene fra arbejdsmarkedet er stærkt stigende.
3. Bedre, tidligere og mere vejledning af eleverne i forhold til uddannelsesvalg/fremtidig arbejde- skal ske i samarbejde med øvrige uddannelsesinstitutioner og erhvervslivet

Vi ser frem til at arbejde videre med anbefalingerne sammen med vores samarbejdspartnere som er Inerisaavik, Ilinniartissuaq, Evalueringsafdelingen samt KANUKOKA.

Nu vil den kommende tid vise, om der er vilje til at se på anbefalingerne eller om der er andre forhold der vægtes mere fra myndighedernes side.

Alle ønskes glædelig jul samt et godt nytår.

Sivso Dorph

Atuarfitsialak på dumpegrænsen

Elna Egede, journalist

Trintestene giver et overordentlig dystert billede af Atuarfitsialak under evalueringen af forordningens første syv år. Mens flere og flere lærere bliver AD-ere og kandidater i lærernes efteruddannelse, må tre ud af fem afgangselever fra Atuarfitsialaks afgangsklasser stille sig op i køen af arbejdssøgende uden uddannelse.

Det er det indtryk de forskellige former for statistik og rapporter giver, som godt 130 deltagere blev præsenteret for under midtvejsevalueringen af Atuarfitsialak i Hotel Arctic i Ilulissat i begyndelsen af november.

Allerede en halv time inde i konferencen kom de forskellige former for statistik til syne som powerpoint i den store konferencesal i Hotel Arctic.

Her fremgik det først og fremmest i trintestene, at eleven med grønlandsk som modersmål klarer sig rigtigt dårligt i skolen. Selv i faget grønlandsk har det udelukkende grønlandsksprogede barn gennemgående dårligere resultater end sin dobbeltsprogede holdkammerat.

Tests gemt

Testene viser også, at der er store forskelle på niveauet i de forskellige skoler. Variationerne findes ikke bare mellem en bygdeskole og en byskole. Men resultaterne viser, at vi ikke har en ensartet folkeskole i Grønland, der giver lige vilkår for alle børn. Tværtimod har vi mange slags folkeskoler med meget svingende resultater også i de store byer som Nuuk, der har flere skoler. Men groft sagt har eleverne i en bygdeskole dårligere resultater end eleverne i byskolerne.

Trintestene er foretaget i de sidste tre år i fagene grønlandsk og dansk i 3. klasse og i 7. klasse tillige med engelsk og matematik. De skaffer to slags overblik med resultatet for året og resultaterne kan sammenholdes fra forskellige år og på individuelt niveau. De finder sted som overordnede vurderinger efter procent rigtige besvarelser og detaljerede vurderinger i forhold til læringsmål.

Testen har dog nogle centrale mangler. Det viser sig, at det er meget svært, at bruge trintestene til at blive klogere på i de godt 70 skoler på kysten, fordi der ikke er en online præsentation. Lærerne får ikke mulighed for at sætte en indsats ind med testene i hånden. Desuden mangler der en kortlægning af den socioøkonomiske baggrund for resultaterne.

Flere rapporter

Trin testene har også en mangel i forhold til en række aktører i folkeskolen. Det er på det grundlag, at det bliver nødvendigt at målrette trintest-rapporter til forskellige modtagere. Det kan være flere faglige niveauer, administrative enheder, forældre og ikke mindst politikere i kommunalbestyrelsen og landstinget.

De udleverede skemaer med trintestene virker ikke umiddelbart tilgængelige, da det er uoverskuelige skemaer med resultater, der er svære at sammenholde. Det vil være svært som forældre til en elev, at bruge skemaerne til at finde ud af, hvor niveauet ligger på barnets skole. Derimod er det nemt at få øje på, hvilken gruppe af eleverne, der klarer sig bedst eller dårligst i Atuarfitsialak. Resultaterne er inddelt efter sprog, dansk/grønlandsk, en dansk og en grønlandsk gruppering. Gennemgående klarer den danske elev sig bedst. Den dansk/grønlandske følger godt med, mens den udelukkende grønlandssprogede er nærmest hægtet af i Atuarfitsialak.

Tests i fem år

Det er grelt overalt, om eleven kommer fra en by eller en bygd. Gennemgående er det værst i sprogfagene, men det kan synes bedre i faget matematik for denne gruppe, men dog er der meget svingende resultater.

Det er heller ikke muligt, at sige om eleverne er blevet bedre år for år under implementeringen af Atuarfitsialak, fordi tallene også er meget svingende i de tre år, trintestene er gennemført.

Der var enkelte røster under konferencen, der foreslog at sætte niveauet ned for trintestene for at få bedre "resultater". Men holdet bag trintestene anbefaler, at der ikke må foretages alt for drastiske ændringer i hvert fald de næste to år, fordi det er godt at have fem års ensartet erfaring at bygge på.

Atuarfitsialak anguseqqalaartoq

Elna Egede, journalist

Ukiut siulliit arfineq marluk atuarfitsialak ingerlareerluni angusai pitsaaval-laangitsutut nalilernerqarsinnaapput alloriarfinni misilitsinnerit tunngavigineq-assappata

Ilinniartitsisut pikkorissarfinni AD-imik kandidatitullu soraarummeertut amerliartuinnartut, atuarfitsialammi soraarummeertut tallimaagaangata ilaat pingasut ilinniarsimannigitsut suliffissaaleqisut utaqqisorpassuit akornannut inissittari-aqartarput.

Atuarfitsialammik naliliigallarneq Ilulissani Hotel Arctic-imi novemberimi ingerlanneqarmat naatsorsueqqissaarnerit nalunaarusiallu saqqummiussat ataatsimut nalilernerqasappata, taama oqartoqarsinnaavoq.

Ataatsimeersuarneq Hotel Arctic-ip inersuani ammanneqarmat 30 minutsit qaangiutiinnartut naatsorsueqqissaarnerit kisitsiserpassuillu isiginnaarlugit tamanna erseriarporpoq.

Alloriarfinni misilitsinnerit takutippaat, atuartut kalaallisuinnaq oqaasillit atuarfimmi assut ajornartorsiortut. Kalaalisut alloriarfimmi misilitsinnerit takutippaattaq, kalaalisuinnaq oqaasilik marlunnik oqaasilimmit kalaalisut angusaqarnerlunnerusoq

Toqqortat

Atuarfimiit atuarfimmu atuartut pissarsiaat assigiinneqisut alloriarfinni misilitsinnerit takutippaat. Nunaqarfimmi illoqarfimmilu angusat assigiinnginnerat naatsorsuutigineqarsinnaavoq, illoqarfinnili angusat aamma nikeraqaat. Ataasiunngitsumik mikisualuppassuarnilli atuarfeqarpugut taamaattumillu oqartoqarsinnaavoq, nunatsinni meeqqat naligiimmik periarfissinneqanngitsut, atuarmi pitsaasusaat taama nikerartigitillugit, soorlu tamannarpiag ersertoq illoqarfissuup Nuup atuarmi. Assigiinngissulli erseqqarinnerpaavoq, illoqarfiit nunaqarfiillu akornanni. Alloriarfinni misilitsitsinerit ukiuni kingullerni pingasuni ingerlanneqarput, 3.klassini kalaalisut qallunaatullu, 7.klassimi fag-ini taakkunanin tuluttoorneq matematik-ilu ilanngullugit. Angusat marlunnik qulaajarneqarsinnaapput, meeqqat ataasiakkaat alloriarfimiit alloriarfimmu soorlu malinnaaffigalugit, aamma ukiumiit ukiumut atuarmi angusaat nalilersorneqarsinnaasut. Meeqqat misilitsinnerminni akissutaat qassit eqqortuunersut naatsorsorneqar-

tarput, ilinniarsimasassatut anguniakkat læringsmål-it ilanngullugit.

Misilitsinnerilli assigiinngitsunut siammartittarneri amigaateqarput. Sinerissami atuarmi 70-it missaanniittut pilertortumik angusanik Internet-i aqutigalugu paasisutissinneqartanngillat, taamaattumillu ilinniartitsisut ataasiakkaat atuartsinnerminni pilertortumik sukatiterisinaanngillat. Tamatuma saniatigut angusat annertuumik sanngiiffeqarput, atuartut inuuniarnikkut atugarisaat ilanngunneqartanngimmata.

Nalunaarusiat amerlanerusut

Meeqqat atuarmianni akuusunut amerlaqisunut paasi-nartunngorsarlugit siammartinneqarnissaat ajornartorsiutigineqarputtaaq. Angusat pillugit assigiinngitsunik nalunaarusiortarnissaq taamaattumik pisariaqarpoq. Nalunaarusianik pisariaqartitsisut tassaapput, atuarfeqarfimmi immikkut sammisaqartut, atuarfeqarfimmik aqutsiut, angajoqqaat minnerunngitsumillu kommunalbestyrelse-ni inatsisartunilu ilaasortat.

Tassami naliliigallarnermi agguanneqartut paasiuminaatsumik skema-niipput, ataqatigiissaarinissamut atorumi-naallutik.

Atuarfiup angusaanik nallilersuinnermut atussallugit piukkunnanngillat. Taamaallaat ersippoq, kikkut angusarlunnersut kikkunnet sanilliullugit. Tassami misilitsitsinerit oqaatsinut assigiinngitsunut agguarsimapput, kalaalisut/qallunaatut oqaasillit, kalaallisuinnaq qallunaatuinnarlunniit oqaasillit. Tassani erserpoq, qallunaatut oqaasillit angusarinnerpaasut, marlunnik oqaasillit angumassinnaasut, kalaallisuinnaarlut oqaasillit angusaat pitsaanngitsut.

Ukiuni tallimani misilitsitsineq

Tamanna asseq nuanniitsoq tamani ersippoq nunaqarfimiit illoqarfimmu. Allamiut oqaasiini kalaallisuinnaq oqaasillit angusaat iluarpallaanngillat, matematikimili angusat pitsaanerusutut isikkoqarput, kisiannili aamma nikeraqalutik.

Atuarfitsialaap ikkukkiartornerani atuarfeqarfimmi ukiumiit ukiumut angusat pitsanngorsimanersut ersernerluppoq, ukiut pingasut ilaanni soorlu ukiup aappassaani pitsanngoriarlutik ukiut pingajuanni kingumut alloriaqqittarsimapput.

Ataatsimeersuarnerup ingerlanerani oqaatigineqarpoq, misilitsitsinnermi piumasarisat appartinneqarsinnaasut, "angusarissaarnerulernissaq" anguniarlugu. Misilitsisinnermili ilusilersuisut inassutigaa, ukiuni tulliuttuni marlunni misiliissutigineqartut allanngortinneqassanngitsut, misilitakkat annertusarneqassappata.

Tilgangen til uddannelserne svagt faldende

Elna Egede, journalist

Hver tredje med afgangsprøve fra folkeskolen kan reelt ikke bruge sit afgangsbevis til at komme videre i uddannelsessystemet

Folkeskolen er ikke blevet meget dygtigere til at sende elever videre på uddannelse, viser prøveresultaterne for den gruppe, der har gået henholdsvis fem og seks år i Atuarfitsialak.

Karakterskalaen er blevet ændret et par gange undervejs, men resultaterne er ikke opløftende.

Sagkyndige anslår, at en ud af tre ikke kan bruge sin folkeskoleuddannelse til at komme videre i uddannelsessystemet. Desuden viser statistik, at frafaldet blandt de unge er begyndt at stige igen. Det er kun to ud af fem, der går videre i uddannelsessystemet. Undervejs er det en ud fire, der dropper ud.

Eleverne kan ikke dumpe til deres afgangsprøve. Men de får så dårlige resultater, at prøveresultatet reelt ikke kan bruges til noget.

Frafaldet kan også skyldes at de kun er 16 år, når de forlader folkeskolen efter ti års skolegang. Flere foreslog under midtvejsevalueringen i november, at folkeskolen skal forlænges enten med en 0.klasse eller en 11.klasse.

Utilfredsstillende

Det fremgår af behandlingen af finansloven i landstingets finansudvalg, at antallet af folkeskoleelever, der starter på en uddannelse nu igen er svagt faldende.

43 procent af den dobbelte årgang er startet på en uddannelse i 2008, mens tallet er faldet til lidt under 40 procent året efter.

Landstingets finansudvalg er bekymret for om målet for den ekstraordinære uddannelsesindsats med 2/3 af arbejdsstyrken med kompetencegivende uddannelse i 2020 kan nås, hvis ikke flere unge kommer videre på uddannelse.

- Dette mål kan ikke nås, med mindre andelen af ungdomsårgangene, der efter folkeskolen går videre i uddannelsessystemet, forøges væsentligt i forhold til de 43 procent af den dobbelte årgang, som indtil nu er gået i gang med en studieforberedende uddannelse, udtaler finansudvalget.

Udvalget finder det utilfredsstillende at flere ikke kommer videre på uddannelse.

”Omkring 1/3 af eleverne opnår karakterer på 5 eller derunder i dansk og engelsk.”

Skræmmende

Det er en bekymring, der deles i en rapport om ”Status for bosteder i Grønland med særlig fokus på byggerne”, der er udført med midler fra Nordregio 2010. Det er Nordic Council of Ministers Research Programme Report, der

finansierer forskning og kompetenceudvikling i Norden.

I rapportens afsnit om uddannelse står der, at mere end halvdelen af Grønlands indbyggere ikke har nogen form for uddannelse.

- Det er skræmmende at mere end 60 procent er uden nogen form for uddannelse, og at en relativ stor del ikke har gennemført afgangsklasser i folkeskolen.
- Der er positive tegn på udviklingen idet gruppen af personer med kompetencegivende uddannelse er steget fra godt 20 procent i 1997 til 30 procent i dag, men det er lang vej til at uddannelsesmålene bliver nået, står det i rapporten fra Nordregio.

Kvalitet?

Økonomisk Råd i selvstyret har noteret sig, at folkeskolen lige nu har vanskeligt ved at give eleverne gode sproglige forudsætninger inden for dansk og engelsk, som de mener også kan tilskrives kvalitetsforskelle i undervisningen.

- Omkring 1/3 af eleverne opnår karakterer på 5 eller derunder i dansk og engelsk.
- Det er problematisk, da det primært er disse sprog, der anvendes på ungdomsuddannelserne og gymnasiale uddannelser.
- Mange elever har således en sproglig barriere med sig fra folkeskolen, som gør det svært at komme ind på uddannelse og færdiggøre den.
 - Et andet aspekt ved tallene er den meget store spredning i karaktergennemsnittene. Forskellene kan afspejle

forskelle i elevernes sociale og kulturelle baggrund, men kan også hænge sammen med forskelle i kvaliteten i undervisningen, slår Økonomisk Råd fast i sin analyse af folkeskolen.

Bedre evaluering

Sekretariatschef Karsten Klausen fra Grønlands Arbejdsgiverforening, der deltog under midtvejsevalueringen af Atuarfitsialak siger, at der er behov for at løfte den svageste gruppe i folkeskolen.

- Vore medlemmer mener, at kun mellem en tredjedel til halvdelen af de unge, der søger praktikplads er parat til at gå ud i erhvervslivet. Resten er enten for umodne eller ikke erhvervsparate, siger Karsten Klausen.
- Han mener, at folkeskolen må tilføre flere midler til de skoler, der har de dårligste resultater.
- Man kan dele sol og vind lige ved, at tildele ressourcer forskelligt. Det kan man gøre ved at tildele skolerne med de dårligste resultater ekstraordinære indsatser. Jeg mener også, at der skal igangsættes en bedre evalueringskultur, for eksempel igennem kommunalbestyrelsen, siger han.

I dag er evalueringen af folkeskolen noget diffus. Det er skolelederen, der har det pædagogiske ansvar. Kommunalbestyrelsen er ansvarlig for driften af skolevæsenet. Selvstyret er den instans, der bevilger midler til folkeskolen igennem bloktilskuddet til kommunerne.

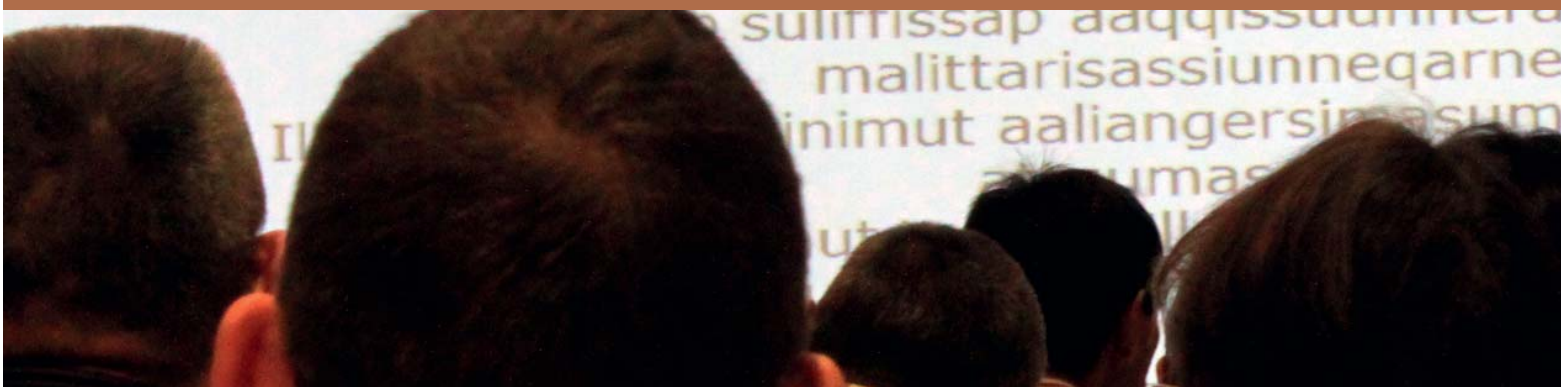

Midtvejsevaluering

Ilulissat 10. – 13.

Anbefalinger:

Oprettelse af en 0. Klasse efterfulgt af 10 års skolegang • Gen ikke kun for trinnene. • Skolevejledere heltidsansættelse. Det behøver ikke at være lærerudd • Modenhedstest. • Årnorm, fagtildeling med minimumstimetal. • Aftale med lokale og centra yngstetrinnet • Vurdering af evalueringsformer i folkeskolen. • Præcisering af flere af lærings Valg ændres til Kreative Fag – Centrale læringsmål for de lokale valg. • Kultur og identitet in dag. • Ansættelse af socialrådgivere i folkeskolen. • Karakterskalaen skal inddrages i forordn om dansk og grønlandsk stadig skal være ligestillede i forordningen. • Obligatorisk idræt i he sproget samfund. • Den sociale dimension. Helhedspræget indsats og tidlig indsats (før skole Skolelederen skal have mere tid til det pædagogiske arbejde. • Alle brugere skal høres før ku isere sig udover deres nuværende liniefag. • Skolelederen har et pædagogisk ansvar for at s ressourcer går til de formål de er afsat til, som sættes udenfor Ilisimatusarfiks regi. • Kursus f sig af eleverne udenfor skolen.) • Oprettelse af landsdækkende organisation for skolebestyre klar kursuspoltik (forpligtigelse) • Funktionsbeskrivelser via SU for AD og andre videreuddan medtages i finansloven • Ansvarsområderne for skolebestyrelser revideres i forordningen, så af den viden lærere får på kurser. Tilbage melding til øvrig lærergruppe • Etablering af vidensl coaching, anvendelse af IKT • Oprettelse af rejselærerordninger (lovgivende) • Undervisnings og på den måde berører elevernes undervisning mindre. • Kursus i hvordan man laver mere Den er for "firkantet" • Efteruddannelse af skoleledere. • Forældre kursus for 1. gangsforældre nelse af timelærere (kompetencegivende) • Forældremøder kan lægges om eftermiddagen u højere grad tilpasses Atuarfitsialak. • Den decentrale læreruddannelse opstartes hvert år. • L Praktik fra Iliniarfissuaq skal i højere grad placeres på kysten. Evt. længerevarende praktik. • samarbejde med skolebibliotekarerne og Iliniarfissuaq og også via internettet. • Systematisk for holddeling samt et minimumstimetal til holddeling. • Der etableres modtagerklasser for ne kommende klasser. • Storkommunerne skal sørge for lokale netværk til støtte for bygderne (I materialer/bøger til gennemførelse af principper og metoder i effektiv pædagogik • Lovgivning bygder) • Sikring af kvaliteten af undervisningen i de små bygder (tilsyn) • IKT skal implemen mer. • Bygdeskoler der fungerer godt fremlægger/ publicerer deres succeser som det gode ek lers de bedst egnede") rammerne påvirker os den dag i dag. Eleven skal sikres at blive unde VSP•elever. • Der skal laves handleplaner og tilbud til børn med særlige behov når de forlade • De lærerstuderende får kendskab til f.eks. tegn til tale og piktogrammer, ordblindhed mv. (s fra 8.klasse. • Bekendtgørelsen fra 1998 revideres. (Specialundervisning) • Modellen med at cappede. • Daginstitutioner i bygderne. • Cirkulære 7/82 skal revideres. • Genindførelse af al ninger og vejledninger til lærere/ forældre m.v. • Uddannelsessystemet skal bindes sammen krav taget i betragtning. • Særsilt uddannelse for specialundervisningslærere

ng af Atuarfitsialak

. november 2010

Genoprettelse af 11. klasse • Ændring af trinfordeling fra 3 til 2 trin. • Årgangslæringsmål og uddannede. • “Hullet” mellem folkeskole og Piereersarfik stoppes. Tilbud til de 15•17•årige. Centrale næringsdrivende om praktik og erhvervsvejledning af elever også af elever i læringsmålene, så de bliver mere målbare. • Minimumstimetal for alle fagene. • Navnet Lokale inddrages i alle fagene. • Effektiv pædagogiks metoder anvendes i højere grad end i dagens ordning, således at eleverne får kendskab til den på et tidligere tidspunkt. • Afklaring af hele skoleforløbet. • Den sproglige politik skal blive entydig og klar. Erkendelse af et flerskoleindsatsen) • Afklaring af om fagudtryk skal være på grønlandsk? I f.eks. matematik • En kursusplan laves. SB, SU, Pædagogisk råd. • Lærerne skal have mulighed for at specialiseres og sikre viderebringelse af kursusviden. • Der oprettes en kursusfond for at sikre at afsatte midler kan bruges for nye skolebestyrelsesmedlemmer. • Alle kommuner skal have miljøarbejdere (tager del i styrelser / forældre • Oprettelse af Pædagogisk universitetet. • Kommunen bør have en uddannet lærer. • Oversigt over AD, MA opgaver. • Midler til efter- og videreuddannelser, så den tilpasses grønlandske forhold. Nuværende indhold udskiftes • Bedre udnyttelse af lærerstyrelser – ansvar for liniefag, Inerisaavik og evt. Lokale uddannelsesråd. • Fjernundervisningsdage reduceres til 180, så det giver mulighed for kursusvirksomhed for lærerne og mere fleksibel planlægning af undervisning • Arbejdstidsaftalen skal være mere fleksibel. • De 1.sprogede hjem skal have støtte derhjemme om skolegangen. • Videreuddannelse uden tab af arbejdstimer. • Kurser for fagvejledere. • Læreruddannelsen skal i endnu højere grad. • Læreruddannelsens fagfaglige niveau højnes evt. Gøres til en masteruddannelse. • Uddannelse af speciallærere. • Større synlighed af udlånsafdelingen på Inerisaavik i forbindelse med gennemgang af trintest med skoleleder og lærere. • Centralt fastsatte retningslinier for netop ankomne udenlandske børn, således at de efterhånden integreres bedre i deres skole (Etablering af små Inerisaavik•er så der samles viden til gavn for alle skolerne) • Udgive en rapport om de meget små undervisningssteder (eks. fåreholdersteder, små fangststeder og små butikker) i bygderne. IKT udstyr / fjernundervisning til bygderne. Centralt fastlagte rammer for eksempler. • AKT ordning oprettes. • Opgør med 1905•loven (”kateketer underviser, elever undervist af uddannede lærere. • Der skal gives særlige muligheder for afgangsprøver for elever der forlader folkeskolen. • At lovgivningen hjemler for oprettelse af flere godkendte specialskoler. • (specialundervisning). • Der skal laves handleplaner for VSP elevers udskoling allerede ved afledte timetal skal afskaffes. • Der skal oprettes multiværksteder. • Efterskole for handicappede af almindelig specialundervisning. • PPR skal have en informativ hjemmeside med oplysninger om så eleverne opnår fagfaglige kompetencer svarende til læringsmålene. Erhvervslivets

Ilinniaqqittartut ikiliartoqqilerput

Elna Egede, journalist

Meeqqat atuarfianni soraarummeertut pingasuugaata ilaata ataatsip allagartartaani ilinniaqqinnissaminut atorsinnaangilaa

Atuartunik ilinniarfinnut ingerlatitsinermik, meeqqat atuarfiat pikkorinnerulersimanngilaq. Atuarfitsialammi ukiuni tallimani arfinilinniluunniit atuarsimasut soraarummeertut angusaanni tamanna erserpoq. Karakteriliinermi tunngavigisat arlaleriarluni allanngortineqarsimagaluartut tamanna angusaannut sunniuteqarsimanngilaq. Ilinniarnermik malinnaasut naatsorsuutigaat, meeqqat pingasuugangata ilaat ataaseq ilinniarfinnut isernissaminut angusat tungaatigut inortoq. Inuusutulli tallimaagangata ilaat marluk kisimik ilinniaqqittartut. Tamatuma saniatigut ilinniarfinnit soraartartut amerliartoqqilerput.

Atuartut misilitsittut angusinngitsoorsinnaangillat. Ingerlaqqinnissamulli angusaat inuussinnaapput. Atuartut 16-ininik ukiullit ilinniarnissamut inerisimanngitsut, taaamaattartut amerliartornerannut tunngaviusinnaavortaaq. Naliligaallarnermi arlalinnit siunnersuutigineqarpoq, atuarfimmi 0.klassimik 11.klassimilluunniit pilersitsisoqassasoq.

Naammaginangilaq

2011-imi aningaasanut inatsisissaq pillugu aningaasaqarnermut ataatsimiititaliap nalunaarusaani erserpoq, atuartut ilinniarfinnut ingerlaqqittartut ikiliallasimasut.

2008-imi atuartut naammassisut 43 procentii ilinnialerput, tamannali 2009-imi kinguariarfiuvoq 40 procentit ataallugit ilinnialersimammata.

Inatsisartut aningaasaqarnermut ataatsimiititaliaata ernumagaa nunatsinni najugaqartut 2/3-liisa 2020-imi ilinniar-simasuunissaat anguniarlugu ilinniartitaanermik immikkut sulniuteqarluni anguniarneqartup angunngitsoornissaa, ilinniagaqartartut ukiuni makkunani amerliartornerat sukkatsinngippat.

- Tamanna anguniagaq anguneqarsinnaangilaq, inuusutuaqqat 2008-imi atuarfimmi naammassisut 43 procentii ilinniarnissaminut piareersarfinni maannamut ingerlaqqissimasut, annertuumik amerlineqanngippata, aningaasaqarnermut ataatsimiititaliaq oqaaseqarpoq. Ataatsimiititaliap naammaginangitsutut nalilerpaa ilinnialeqqittartut amerlanerunngimmata.

“ Ilinniartut pingajorarterutaat qallunaatut tuluttullu 5 inorlugu angusaqartarput. Tamanna mersernartorsiornarpoq, ilinniaqqinnissamut piareersarfinni ilinniarfinnilu oqaatsit taakku atugaanerummata.”

Uippakaarnartoq

Nordregio 2010-ip akiligaani nalunaarusiami "Kalaallit Nunaanni najugaqarfinni inissiffik nunaqarfiit samminerullugit" tamanna ernumaneq erserpoq. Nordregio tassaavoq, Nordic Council of Ministers Research Programme Report, nunani avannerlarni pisinnaanermik qaffassaanernut ilisimatusarnernullu aningaasaliisartoq.

Ilinniartitaanermut atatillugu nalunaarusiami allassimavoq, nunatsinni innuttaasut affaat sinningaatsiarlugit ilinniarsimangitsut.

- Innuttaasut 60 procentii sinnerlugit ilinniarsimangimmata, ilaatigummi meeqqat atuarfianik naammassisimangitsunik ilaqartut paasillugu, uippallernarpoq.

- Ineriartornerli ilorraap tungaanut aallarsimasinnaavoq, 1997-imiit ullumikkumut ilinniagallit 20 procentiit 30 procentinut amerlisimammata. Taamaakkaluartoq anguniakkap tungaanut aqut takeqaaq, Nordregiop nalunaarusiaani allassimavoq.

Pitsaassuseq ?

Namminersorlutik Oqartussani aningaasaqarnermik siunnersuisut allapput, qallunaatut tuluttullu oqaasilerinermi atuartut naammaginnartumik angusaqarnissaat atuarfiup ajornartorsiutigigaa, tamannalu atuarfiup pitsaassusaata nikerarneranik ilaatigut tunngaveqarsinnaasoq.

- Ilinniartut pingajorarterutaat qallunaatut tuluttullu 5 inorlugu angusaqartarput. Tamanna mersernartorsiornarpoq, ilinniaqqinnissamut piareersarfinni ilinniartinnilu oqaatsit taakku atugaanerummata.

- Atuartut oqaatsitigut mattunneqarneq atuarfimmiit nasataat, ilinniartinnut iserniarnermi naammassiniaarnermilu tamanna aporfittut innississinnaavoq.

- Tamatuma saniatigut karakteritigut angusat agguqa-

tigiinneri nikerarpallaarput. Ilinniartut naligiinngippallaartumik angusaqarnerannut kulturikkut inuuniarnikkullu tunuliaqutaat tunngaviusinnaapput, aammattaarli atuaritaanerup pitsaassusaata nikerarpallaarnera tunngaviusinnaasoq, aningaasaqarnermut siunnersuisoqarfimmit tikkuarneqarpoq.

Nalilersuillaqqinnerunissaq

Naliliigallarnermi najuuttoq Nunatsinni Sulisitsisut Peqatigiiffiata allaffiani pisortaq Karsten Klausen oqarpoq, meeqqat atuarfianni angusat tungaasigut sanngiitsut ikiorsernissaat pisariaqartoq.

- Inuussutissarsiorfinni praktikerfissarsiorlutik saaffiginnitartut pingajorarterutaaniit affaanut piukkunnartarput. Sinneri inerisimangippallaarput imaluunniit inuussutissarsiorfinnut piareersimangillat, Karsten Klausen oqarpoq. Karsten Klausen isumaqarpoq, atuarfiit pitsaangitsunik angusallit immikkut tapiissuteqarfigneqartariaqartut.

- Naligiinnerusumik atugaqarnissaq anguniarlugu aturfeqarfimmut tapiissutit assigiinngitsumik agguaneqarsinnaapput. Atuarfiit angusaqarnerluttut immikkut aqqissuussinissaannut aningaasaliisoqarsinnaasaraqarpoq. Tamatuma saniatigut atuarfiit nalilersuisarnerat piorsaaffigneqartariaqarpoq, kommunalbestyrelse pisisaaffilerlugu, oqarpoq.

Aturfeqarfimmi nalilersuisarneq ullumikkut ersernerluppoq. Ilinniartitsinerup pitsaassusaanut atuarfimmi pisortaq akisussaavoq. Aturfeqarnerup ingerlanneqarneranut kommunalbestyrelse akisussaavoq. Namminersorlutik oqartussat aturfeqarfimmik aningaasalersuipput, kommuninut tapiissutit aqqutigalugit.

Kulusumi Alivarpí – En mønsterskole

Elna Egede, journalist

Den lille bygdeskole har bedre resultater end flere store byskoler i Kommuneqarfik Sermersooq

En kombination af uddannede lærere, prioritering af lokalevalg og skoleelever på studieture, der løfter resultaterne op i Kulusumi Alivarpí. - Vi er otte uddannede lærere og to timelærere på skolen. Det kan være, at vi ikke er specielt bedre til at undervise elever end andre skoler, men vi har børn, der er aldeles motiverede, siger folkeskolelærer Justine Boassen under en pause i forbindelse med midtvejsevalueringen i Ilulissat. Motivationen kommer blandt andet af at skolen har været god til at skaffe midler til for eksempel studierejser og udstyr til sunde aktiviteter, som skisport og kajakroning. Skolen har også en ildsjæl til at undervise i de kreative fag, lokalevalg, som de kaldes i Atuarfitsialak. Elevernes arbejder i kunst er så gode, at de er kendt vidt og bredt over hele verden.

Ambassadører

Vi kender dem som Grønlands ambassadører for eksempel under den store internationale klimakonference, der fandt sted i København sidste år. De dygtige elever udstillede deres arbejder, der blev besøgt af verdens magtfulde mennesker.

De har også udstillet i Paris, Nuuk og Canada. De er desuden ved at gøre sig klar til at udstille på et museum i Holland.

Det er på alle måder en international skole, der har lært at begå sig i den store verden. Kulusumi Alivarpí prioriterer også sine studierejser både i 6. og 9.klasse.

- Det er fordi vi vil åbne børnenes for verden omkring dem. Det sker både, når vi dyrker sunde aktiviteter som skisport eller sejler qajak og under studieture til Vestgrønland, Island, Danmark eller Paris, siger Justine Boassen.

Uddannelse

Foruden de kunstneriske rejser har skolen skaffet midler ski og kajaker til en stor del af eleverne.

Kulusumi Alivarpí er også blevet helt ferm til at skaffe midler til studierejser.

- De rejser både i 6. og 9.klasse. Vi forsøger at sende den ældste klasse til Nuuk, fordi hovedstaden er et uddannelsesmetropol, som de rejser til, når de skal videre på uddannelse. Det kan dog være svært at skaffe midler fordi en billet koster 19.000 kroner, fortæller Justine Boassen.

Skolen har således stor nytte af den internationale lufthavn, der ligger ved bygden.

De dygtige elever fra Kulusumi Alivarpia er ved at gøre lærerne overflødige. Der bliver nemlig færre og færre i den fødedygtige alder i bygden og derfor falder børnetallet.

- Når de er rejst på uddannelse kommer de jo ikke tilbage, så i disse år bliver skolen mindre og mindre, siger Justine Boassen.

Der var 62 på skolen sidste år. I år er det faldet til 58.

Justine Boassen er selv produktet af den gode skole i Kulusuk.

Kulusumi Alivarpi – Atuarfitsialak

Elna Egede, journalist

Nunaqarfinnguami atuarfik Kommuneqarfimmi Sermersu- umi illoqarfinni atuarfinnit angusarissaaneruvoq

Ilinniartitsisut ilinniarsimasut, fag-it ineriartorfusut, atuartullu angalatuut ataatsi-
moortillugit, Kulusumi Alivarpi-up iluaqutigilluarpai.

- Ilinniartitsisut ilinniarsimasut arfineq-pingasuvugut, timelærerillu marluk.
Imaassinnaavoq allanit atuartitsinermik pikkorinnerunngitsugut, ilinniarusseq
arluartunilli meerartaqarpugut, ilinniartitsisoq Justine Boassen naliliigallannerup
unikaallannerani oqarpoq.

Meeqqat ilinniarusunnerat arlariinnik tunngaveqarpoq, angalanissanut anin-
gaasanik timigissarnernut taamaattumillu tarnigissarnermut atortussanik pissar-
siullaqqippog.

Tamatuma saniatigut fag-ini ineriartorfusut (lokalevalg) pingaartinneqarput,
soorlu eqqumiitsuliornermi atuarfik ilinniartitsisoqarpoq pikkorissamik suliaminul-
lu tunniullaarsimasumik. Tassami atuartut eqqumiitsuliaat kusanarluinnartut
nunarsuarmi ilisimaneqarluarput.

Nunatta aallartitai

Sila pillugu Københavni siora ataatsimeersuarnermi Kalaallit Nunaata aal-
laritaatut atuartutsialaat ilisarimalersimavagut. Atuartut eqinnaatsut taamani
suliatic peqataapput, takusaasullu tassapput nunarsuatsinni pissaanilissuit.
Canadami, Parisimi Nuummilu saqqummersitsisimapput. Hollandimilu katersug-
aasivimmi saqqummersitsinissamut ulluni makkunani piareersarput.

Tassami Kulusumi Alivarpi inissisimavoq, nunarsuarmioqatigiit atuarkiattut, nun-
atta avataani angalaarnermik sungiussillaarsimasog. Kulusumi Alivarpiup 6.klas-
simi 9.klassimilu angalaarnissaat pingaartippai.

- Meeqqat silarsuaat ammartarpoq. Tamanna angusarparput, pinngortitarsuarmi
sisoraraangatta, qajartoraangatta imaluunniit kitaanut, Islandimut Parisimullu
angalaagangatta, Justini Boassen oqarpoq.

Ilinniartitaaneq

Saqqummersitsiniarluni angalanerit saniatigut sisoraatinik qaannanillu pisinis-
samut alivarpi aningaasanik pissarsisimavoq.

Atuarnermut atatillugu angalanissanut Alivarpi aningaasanik aamma nassaarsi-
ullaqqippog.

- 6.klassimi 9.klassinilu angalasarput. Angajullit Nuuliartinniarsarisarpavut, ilin-
niarfippassuaqarmat, atuarfimmi naammassigunik ilinniaqqilerunik najugaqar-
figisinnaasaat takutinniarlugu Billitsi ataaseq 19.000 kroneqarmat, naammatt-
tunik katersineq itigarfigigutsigu, Islandimut Danmarkimulluunniit angalasarput,
Justine Boassen oqarpoq.

Kulusup Mittarfia nunanut allanut timmisartunit tikiffigineqartartoq alivarpiup
iluaqutigilluinnarpaa.

Atuarfilli milliartulerpoq. Tassami inuusuttut meeqqiortut ikiliartortillugit atu-
alertartut ikiliartormata.

- Ilinniariarlutik aallaraangamik angerlaqqittanngillat, allami suliffissarsisaramik.
Taamaattumik atuartitavut ikiliartorput, Justine Boassen oqarpoq.

Atuartut siora 62-upput, ukioq manna 58-ullutik.

Kulusuup atuarfitsialaani ilinniartitsisoq Justine Boassen atuartuusimavoq.

Skolet til fattigdom

Elna Egede, journalist

Det er børnene med grønlandsk som modersmål, der falder igennem i folkeskolen, viser midtvejsevalueringen af Atuarfitsialak

Selv i faget grønlandsk opnår elever, der behersker grønlandsk og dansk bedre resultater i trintestene end sin udelukkende grønlandssprogede klassekammerat, viser trintestene de sidste tre år.

Det er netop i sprogfagene, skoleeleverne falder igennem uddannelsessystemet. Sprogfagene er centrale, fordi de er adgangskortet til ungdomsuddannelserne.

I en rapport fra Økonomisk Råd, der er nedsat af selvstyret, er der en gennemgang af kompetencegivende uddannelser for personer, der er født fra 1971-76. Her har 50 procent af eleverne fra folkeskolen fra byerne gennemført en kompetencegivende uddannelse, mens det for bygderne er 30 procent.

Det fremgår også af rapporten at en borger fra en by med en kortere videregående uddannelse tjener tre gange så meget som en bygdeborger uden uddannelse. Hvis folkeskoleeleven ikke uddanner sig er det altså dømt til at leve i fattigdom i disse år, hvor en god indkomst er grund-

laget for en rimelig tilværelse.

Kulegravning

Forvaltningschef Jens Korneliussen fra Nanortalik, Kommune Kujalleq finder det kedeligt, at de udelukkende grønlandssprogede er sakket bagud i uddannelsesstatistikkerne.

- Jeg er ked af, at så mange grønlandssprogede opnår så dårlige resultater i folkeskolen og uddannelsessystemet. Det er svært at sige, hvad der er årsagen til det. Det er på det grundlag, at vi må iværksætte en kulegravning, for at vi kan ruste eleverne til at komme på uddannelse, siger Jens Korneliussen.

Han understreger, at børnene i de små byer, som Nanortalik og i de mange bygder ikke kommer i kontakt med dansksprogede i det daglige, fordi der ikke bor ret mange danskere.

- I Nanortalik har alle vore elever grønlandsk som modersmål. Sådan er det i de små byer og de mange bygder på kysten, siger han.

Jens Korneliussen siger også, at lærerressourcerne er uhyre ulige fordelt i folkeskolen.

-I Nuuk har de haft tre lærere i en klasse, vel at mærke uddannede lærere. I en by som Nanortalik har vi så

få lærere, at vi dårligt nok har to uddannede lærere i trinundervisningen, der er kravet i Atuarfiitsialak forordningen. Vores uddannede lærere må desuden påtage sig masser af overtid og alt andet lige kommer det til at påvirke undervisningen i en klasse, siger han.

Aktive forældre

Forvaltningschefen mener, at der er brug for et større engagement af forældrene i både forældrebestyrelser og i motiveringen af eleverne i forhold til uddannelserne.

- Forældre kan være bedre støtter for deres børn ved at pege på vigtigheden af en uddannelse. Jeg er overbevist om, at mere aktive forældre kan løfte niveauet op, ved at motivere deres børn til at tage en uddannelse, også selv

om de ikke selv har nogen egentlig skoleuddannelse, siger forvaltningschefen.

Han erkender, at de små indkomster i udkantsgrønland også spiller en stor rolle for børnenes motivation i folkeskolen i form af mismod, når sociale problemer hænger som en tung sort sky i familien.

- Samfundet har også valgt at placere uddannelserne i de stor byer. Jeg mener, at det har konsekvenser for vore elever i de mindre byer. De bliver ikke motiveret af unge under uddannelse, der bliver rollemodeller for andre i netop de store byer, siger han.

Fakta:

Nanortalik og Sydgrønland i det hele taget ligger lunt i svinget i uddannelsen af deres folkeskoleårgange før Atuarfiitsialak, viser rapporten fra Økonomisk Råd. En statistisk undersøgelse af årgangene 1971-76 viser at 45 procent af årgangene har gennemført en kompetencegivende uddannelse i hele landet. Det er Narsaq Kujalleq eller Narsarmiit, der har været bedst til at sende sine folkeskoleelever på uddannelse i hele landet. Hele 70 procent af disse årgange har gennemført en kompetencegivende uddannelse i 2006. Lands gennemsnittet for bygder ligger på godt 30 procent.

Nanortalik ligger på toppen i kategorien af byer med hele 60 procent, der har gennemført en uddannelse. Lands gennemsnittet for byer er 50 procent.

Meeqqat atuarfiani peqqussut 200

Ilulissat 10. – 13.

Inassuteqaatit:

0. klassemik / Børnehaveklassemik pilersitsineq, ukiut 10-t atuartitaaneq
Læringsmål / Fagmål årgang-ikkaarlugit, trin-ikkaarunnaarlugit • Atuarfimmi tamakkiisumik siunnersortimik/atu-
atuarfianniit Piareersarfimmut ikaarsaannginnermi putorujussuaq matussusigassaq. • Periarfissiisoqassasoo-
nerpaaffeqartitsineq. • Sumiiffimmi nunalu tamakkerlugu suliffeqarfinnik isumaqatigiissuteqarnissaq suliffinni
nukarlerni atuartut • Nalileeriaatsinik naliliineq. • Ilikkagassatut anguniakkat tulluarsarnerat, taamaalilluni uut-
serlugu "Mernguernartut" • Lok. valgimi ilikkagassatut anguniagassat ersarissut uuttoorneqarsinnaasut pigine-
• Effektiv pædagogik periutsit atornerusariaqarput annertunermik. • Atuarfimmi social rådgiver-eqalernissaa
• Kalaallisut Qallunaatullu oqaatsit atuartitsitsinermi atornegartartut naligiittut inissisimaannassanersut isum-
ilaatinneqassasoq • Oqaatsit pillugit politikki ersarinnerusoq pisariaqarpoq, ullumikkut oqaatsit arlariit atuuffia-
Oqaatsit atornegartut naliliiffineqassasut, soorlu Matematik-kimi oqaatsit atornegartut • Pisortat ersarinnerus-
tusarniaaffigineqaaqqaartarnissaa • Ilinniarsimasut liniefagimik immikkut atuaqqissinnaanissaa periarfissaas-
qassasoq ilinniartitsisut pikkorsissartarnissaannut atornegartartussamik, pikkorissarnissamut aningaasaliiss-
sartuaannarnissaa • Kommunit tamarmik miljøarbejderiqalernissaa • Angajoqqaat/skolebestyrelset kattuffe-
eqalernissaa, ilimmarfiup iluani • Kommunal bestyrelset pinngitsooratik pikkorissarnissanut politikkeqarnissaa
Ilinniaqqissimasut opgaveliaannut katersuiffimmik peqalernissaa, tamanit atornegarsinnaalersillugit • Ilinniart-
summi nutaamik nunatsinnut naleqquttumik imaqartinneqalissasut. Massakkut peqqussummi imarisai taarse-
sarnissaa • Ilisimatusaatitut misissorsimasat katesuiffissaannik pilersitsisoqassasoq. Ilinniarfissuup Inerisaa-
nunaqarfinnut isorliunerusunulu ikorfartuutaasussat • Meeqqat ukiumut ullut 200-t atuartarnerat millisillugu 1-
ing atuartitsinerlu qanoq aaqqissuunneqarsinnaanersooq pikkorissaavigineqassasoq • Arbejdstidsaftalep peq-
Angajoqqaat atuartuuteqalerlaat pikkorissartittarnissaa • Angajoqqaat kalaallisuinnaq oqaasillit atuartuuteqa-
piginnaasaatigut qaffassaqpinneqarnissaanik ilinniarsinnaanissaa periarfissiinissaq • Angajoqqaat aninga-
Fagvejleder-it pikkorissartarnissaa pisariaqarpoq sakkussaannik tuniorarneqarniassammata • Ilinniartitsisur-
aallartittoqartalernissaa • Ilinniartitsisungorniarnep qaffanneqarnerunissaa masterudd. –itut • Ilinniarfissuar-
Spec. Læ.udd. –ip aallartinneqarnissaa • Atorniartarfiup ilinniarfeqarfiit atuarsiillu ersarinnerumik suleqatigiir-
niartitsisullu akornnani ingerlariaqqinnissamut pilersarusioqatigiittalernissat • Holddannelse tiimit qitiusumi-
fimmuk tikeqqaarneranni tigusiiffimmik klassiliuunneqartassasut, nunatsinni atuarfimmi pissutsinut pitsaasum-
feqarfinnullu ineriartortitsiffissaminnik attaveqatigiiffissamillu (netværk) peqartariaqartut (Inerisaaveeqqan-
atuartitsisarnerup peqqussummi sinaakkusernissaa • Nunaqarfinnik pitsaassutsimillu qulakkeerinninnissaa a-
pilersitsisoqassasoq, atortussallu sakkussallu akimikkut naleqquttut kiisalu aallakaatitsisneq aaliangersimas-
paasiniaaffiginissaa aammalu pikkoriffitik saqqummiunnerusinnaagaat • AKT-imik nunatsinni pilersissinnaas-
unitsittariaqartoq. • VSP-ertut pisinnaasatik aallaavigalugit assarnikkut soraarummeersinnannissaa angu-
iliuunnissaa aammalu ingerlariaqqinnissaannut aqutissiuussisoqarnissaa • Specialskolet amerlanerusut pil-
kisimi taamatut isigineqarmat. • Ilinniarfissuaq-mi ilinniartunut VSP-mi atuartitsissutit soorlu Piktogram-it, ord-
aninissaannut handleplan-imik piareersaateqarnissaa siusinaartumik (8. klassemi) • Immikkut atuartitsinermi
Multiværksted-inik pilersitsisoqarnissaa • Efterskolenik pilersitsisoqassasoq innarluutilinnut • Nunaqarfinni ta-
PPR hjemmeside-qalissasoq sinerissami isumassarsiorfittut atorsinnaasumik • Ilinniartitaaneq ataqaatigiinner-
naleqqunnerusunngorlugit. Inuussutissarsiutit piumasaqaataat eqqarsaatigalugit • Immikkut ilinniartitsinermi

02-meersup pillugu naliliigallarneq

. november 2010

itaanerup saniatigut • 11. klassep utertinnissaa • Trinfordeling-it 2-nut avinneqarnissaa, 3-junnarsillugit •
nik/aqquutissiuissusamik (uddannelses vejleder) atorfinitsitsineq, ilinniartitsisuusariaqanngilaq. • Meeqqat
asoq 15-17llu akornanni ukiulinnut • Ukiumut aalajangersimasumik sinaakkuteqarneq – faginut tiiminik min-
ffinnik misiliisarneq ilinniagaqarniarlunilu siunnersorneqartarneq pillugit tassunga ilanngullugit alloriarfinni
i uuttoruminarnerussammata • fagit tamarmik tiimii annikinnerpaaffissalerlugit • Lok. valgip taaguutaa taar-
gineqalernissaat • Atuartitsissutini Kinaassuseq kulturilu ersarinnerusumik sammisassatut allaqqalernissaa
saa • Læringsmål-nut ilanngutissasoq karakteriliisarneq atuartut minnerminniit ilisimaarilerniassamassuk
summersorfigineqarnissaat • Timersorneq aaliangersimasumik obligatorisk-imik 1. klassemiit 10. klassemut
uuffianni. • Atualertartut atualinnginneranni siusissukkut inuttut aporfigisartagaasa sularineqartarnissaat •
eruseq Atuarfimmi ineriartuutaasumik sammisaqarnissaat • Pikkorsissaatissanik neqeroortinnani atuisut
saasariaqarpoq • Pisortat pisussaaffigaat pikkorsissarnissat ingerlateqqissallugit • Fond-imik pilersitsiso-
liissutaasartut Ilisimatusarfiup avataaliilersillugit • Skolebestyrelset nutaat qinigaappaaraangata pikkoris-
tuffeqalernissaat, qanorlu aqquutissiuisoqarsinnaanera piareersarneqassasoq • Pædagogisk universitet-
nissaat • Ilinniaqqissimasut SU-mit ersarissumik funktionsbeskrivelseqarnissaat sineriak tamakkerlugu •
niartitseqqittarneq Finanslov-imi ersarissumik inissisimalernissaa • Skolebestyrelsep akisussaaffii peqqus-
arserlugit • Pikkorissarsimasut atuarfimminnut uteraangamik atorluartarnissaat suleqatinullu tunniussi-
risaaviullu akornanni • Ungasissumiit siunnersuineq ilitersuinerlu – Rejselærer ordn. Pilersinneqarnissaa
gu 180nut taamaalilluni ilinn. Pikkorissartarnissaat meeqqanik equissanngillat • Fleksibel planlægn-
peqqussummut naleqqussarnissaa pisariaqarpoq (kipparippallaarmat) • Pisortat ilinniaqqittariaqarput •
teqarneq pillugu pitsaaneruseq tapersersorneqarnissaanut periarfissarsiuussinissaq • Timelærer-it
ingaasatigut/suliffimminni tiiminik annaasaqaratik atuarfimmut ataatsimiigiarsinnaanissaat • Siunnersortit
sisunngorniartarnerup atuarfimmut peqqussummut naleqqussarnissaa • Decentral læ. udd. Ukiut tamaasa
suarmi ilinniartut praktikkerarnerat sinerissamut siammaannissaa. Soorlu sivilisunermik praktikkerfimmi •
tigiinnissaat. Internet atorlugu qupperarneqarsinnaasariaqarpoq. • Trintest-it inernerit pillugit pisortat ilin-
sumit najoqqutassiorneqassasut tiimillu minnerpaaffilerneqassasut • Meeqqat nunanit allanit tikittartut atuar-
sumik peqataalersinnaatilerlugit (modtaget klasse-tut) • Kommunerujussuit tamarmik nunaqarfinnut atuar-
qqamik) • EP atornerarnerulissappat atorussanik sanaartortoqassasoq • Savaateqarfinni/nunaqarfeeqqani
saq anguniarlugu nakkutilliivimmik pilersitsisoqassasoq • Fjernuv. ingerlanneqarnissaanut piareersaatini
masumik akilik. IKT-mut pikkorissaanernik ingerlatsisoqartariaqartoq • Nunaqarfinni atuarfiit ingerlallu-
naasariaqarpoq • 1905 ajoqitissanut peqqussutaasup ullumikkumut suli atuartitsinermi sunniuteqartarnera
anguniaqquneqarpoq. • Immikkut pisariaqartitsisut nalunaarsoqqasut atuarfimmit aninerminnit handleplan-
ut pilersinneqarnissaat inatsisitigut tunngavissinneqarnissaat. Ullumikkut Ado Lyngep Atuarfia nunatsinni
, ordblindit, assigisaasalu sakkussaliisoqarnissaa ingerlanneqalissasoq • VSP-mi atuartut atuarfimmit
hermut Nalunaarut 1998-meersoq nalilersornissaa/naleqqussarlugu • Afledte tiimit atorunnaarsinnissaat •
ni tamani meeqqeriveqarnissaq • Cirkulær 7/82 nutarteqneqassasoq • Alm. Spc. Uv. Atuutileqqissasoq •
nneruseq aaqqissuunnissaa, taamaalilluni atuartut atuagarsornikkut piginnaasaminnik anguniakkanut
ermik ilinniaqqiffiusinnaasoq pilersinneqassasoq.

Piitsunngortussat atuartitaaneq

Elna Egede, journalist

*Meeqqat kalaallisut oqaaseqarlutik
peroriartorsimasut, atuarfeqarfimmi
katataasartut, Atuarfitsialammik naliliigal-
larnerup takutippaa*

Kalaallisut qallunaatullu oqaasillit kalaallisuinnaq oqaasillinnit angusarissaarnerusartut, alloriarfinni misilititsinerit ukiuni pingasuni ingerlanneqarsimasut takutippaat. Oqaatsini soraarummeernermi, kalaallisuinnaq oqaasillit angummassinnaannginnerusut erserpoq. Ilinniarfinnut ikaarsaarnermi oqaatsinik pisinnaaneq annertuumik pingaaruteqarpoq. 1971-imiit 76-imut inuusut tamakkerlugit ilinniarnernup tungaatigut 2006-i tikillugu qanoq inissimanersut namminersorlutik oqartussat aningaasaqarnermut siunnersuisa malinnaaffigisimavaat. Agguaqatigiissillugu illoqarfinni atuarsimasut affaat ilinniagaqarput, nunaqarfinni atuarsimasunut 30 procentiusoq. Tassani nalunaarusiami aamma erserpoq, akunnattumik sivilissusillimmik ilinniaqqissimasoq illoqarfimmioq nunaqarfimmiumit ilinniarsimanngitsumit pingasoriaam-

mik isertitaqartartoq. Ima paasisariaqarpoq, atuartoq ilinniaqqinngikkuni piitsuulluinnarluni inuusariaqassasoq, tassami isertitaq inuunerinnissamut ullutsinni tunngaviulluinnarmat.

Qulaajaaneq

Kujataani atuarfeqarnermut qullersaqarfimi pisortaq, Jens Korneliussen, Kommune Kujalleq oqarpoq, kalaallisut oqaasillit ilinniarfitaanermi katataanerit nuanninngitsorpoq. - Kalaallisut oqaasillit angusalunnerat paasillugu mami-anarpoq tassa misissuinerup takutippaa kalaallisuinnaq oqaasillit atuarfeqarfinni ilinniarfinnilu angusakinnerpaasut. Misissueqqissaarnissaq kissaatiginarpoq, ajornartorsiutit tamassuma qaangernissaanut paasisaqarutita suliniuteqarniassagatta, Jens Korneliussen oqarpoq. Erseqqissarpaalu naak nassuiaatigineqanngikkaluartoq naatsorsuutigalugu, illoqarfeerannguani nunaqarfinnilu najugallit meerartaat taamatut inissisimassasut. Taakkumi qallunaat oqaasiinik atuisunik ulluinnarni naapitaqartanngillat. Naak oqarusunngikkaluarluni kalaallisuinnaq oqaaseqarluni ilinniarfinnut iserniarneq ajornakusoorpoq, tassami kalaallisut ilinniutinik peqannginnatta. Jens Korneliussen aamma oqarpoq, miserratisaanngit-

soq ilinniartitsisoqarneq equngasumik inissisimammat.

- Nuummi ilaatigut ilinniartitsisut pingasut klassimi ataatsimi atuartitsisarput. Uagutsinni marluutinnissaanulluunniit nukis-saqanngilagut, ilinniartitsisut ikingaarmata. Taamatut marluutin-nissaanut ilinniartitsisoqanngikkaluarluta ilinniartitsisuvut ar-tukkertarpavut, suliassatillu qaangerujussuarlugit time-qartarput. Sulinerminni artorsarnerullutik ingerlasarput. Ilinniartitsisummi agguataarneqarnerat equleraluttuinnartutut ikkami, oqarpoq.

Angajoqqaat uummaarissut

Atuarfeqarfimmut pisortaq oqarpoq, angajoqqaat atuarfimmik meeqqaminnillu tapersersuinerusariaqartut.

- Atuarfinni siulersuisut angajoqqaanik annertunerujussuarmik kaammattuisariaqarput. Uanga isumaqarpunga, atuarfeqarfiup anguniartariaqaraa angajoqqaat ilinniakkanik ingerlatitseqqinner-mi sungiusimanngikkaluartulluunniit meeqqaminnik annertuneru-sumik kaammattuisariaqartut ilinniaqqinnissaq siunertaralugu, Jens Korneliussen oqarpoq.

Inuuniarnikut ajornartorsiutit isertitatigut kinguarsimasuni soo-runami aamma sunniuteqarput. Inuuniarnermi artorsarfiusuni meeqqat qiimanerat ilinniarussusaat siunissamullu eqqarsarn-erat killeqalertarpoq.

- Inuiaqatigiinni ilinniarsiit illoqarfinnut aalajangersimasunut inis-sittarpaat, tassanilu meeqqat inuusuttullu eqeersimanerulertar-put, inuusuttut ilinniartut nuannaartoralugit. Uagullu meerartatta isiginnaarneq ajorpaat ilinniaqqittut qanoq pissusilersornersut qanorlu nuannaartunartigisut, Jens Korneliussen oqarpoq.

Fakta

Aningaasaqarnermut siunnersuisut nalunaarusiaanni takuneqarsinnaavoq Nanortalimmi kujataanilu atuar-fiit ilinniarsiinnut pilersuisuulluutut. 1971-imiit 1976-ip tungaanut inuusut 2006-ip tungaanut malittarineqarsi-masut ataatsimut 45 procentii ilinniaqqissimapput. Narsarmiit atuarfiat pillaaqqinnerpaavoq, tassami atuar-tuutimi 70 procentii ilinniarsiinnut ingerlateqqissimavai. Nunaqarfinni atuarfinni ilinniaqqittut ataatsimut 30 procentiusut.

Nanortalik illoqarfinni siuttuuvuq, atuartut 60 procentii ilinniarsimammata. Illoqarfiit tamakkerlugit 50 procen-tiusoq.

Foto: Elna Eggede

Lidt kan også gøre det i Atuarfitsialak

En pose havregryn – en lektiehjælpsordning med et par mellemadder og en god ATK-ordning kan flytte grænser, mener skoleinspektør

Det er ikke de store forkromede ordninger, der kan motivere de svageste elever til at yde mere og på denne måde blive motiveret til at gennemføre en uddannelse. Skoleinspektør Jørn Nøttrup, Atuarfik Mathias Storch, Ilulissat har i en forsøgsperiode kørt en morgenmadsordning for sine elever. De godt 350 elever på skolen vidste, at der var en pose havregryn med mælk, et stykke rugbrød og et stykke æble i et lokale om morgenen. I slutningen af forsøget fik 25 morgenmad.

- Faglærerne har rost ordningen, fordi eleverne blev mere modtagelige for undervisningen i den periode, vi kørte morgenmadsordningen, siger skoleinspektøren.

Han kan dog ikke fortsætte, fordi det er svært at starte nye initiativer i gang i de fleste kommuner i disse år. I

Qaasuitsup Kommunea er der ikke afsat penge til nye initiativer i det kommende år. Skolerne må bevare status quo i de 40 skoler i kommunen, fremgår det af kommunalbestyrelsens behandling af budgettet for 2011, der bliver endelig vedtaget i slutningen af november.

Lektiehjælp

Skoleinspektøren er også interesseret i at starte en lektiehjælpsordning op i sin skole, fordi han ved at børnene i Atuarfitsialak ikke har lige forhold.

- Der er nogen, der har valgt forældre med omhu. Der er også nogen børn med dårlige forhold derhjemme. De kan ikke gå hjem og få lektiehjælp. De kan heller ikke få en mad om eftermiddagen og læse lektier. Hvis de skal have et ordentligt skoleresultat, må vi også have en lektiehjælpsordning, hvor det også er muligt at få en mellemmad.

- Vi skal bruge nogle lærerressourcer, der bliver den dyre del. Men det vil være en god investering, fordi du i den anden ende vil få unge uddannede mennesker, der vil være med til at bidrage til samfundet, siger han.

Netop de sociale forhold spiller en stor rolle i Atuarfitsialak, selv om midtvejsevalueringen egentlig ikke havde håndfaste oplysninger på indflydelsen af familiernes

Atuarfitsialammi pitsanngorsaataasin-naasut

Issingiassaasut – atuarfimmi ilinnigasserisin-naaneq – ATK-imillu ilinniartitsisoqarneq atuartut annertuumik iluaqutigisinnaavaat

Aningaasarpassuit atunngikkaluarlugit atuartut sanngiinnerit ilikkalertornerusinnaapput, taamatullu ilinniarnissaat aqquutissiuullugu.

Ilulissani Atuarfik Mathias Storch-imi pisortap Jørn Nøttrup-ip atuartunik ullaakkorsioertitsineq misiligitut ingerlassimavaa. Atuartut 350-it piffissami killegartumi nalunngilaat ullaakkut atuarfimmi issingiassaqartoq, if-fiaqarluni iipileqarlunilu. Misileraanerup naggataani 25-it ullaakkorsioertalerput.

- Aaqjissuussineq ilinniartitsisunit nersualaarneqarpoq, ullaakkorsioertanerup nalaani meeqqat ilikkagaqarnissamut piareersimanerulermata, atuarfimmi pisortaq oqarpoq.

Misileraaneg iluatsikkaluartoq taamaatittariaqarpoq, atuarfeqarfimmi nutarterinissamut kommuni akissaqanngimata. Qaasuitsup Kommuniani missingersuutini erserpoq, atuarfeqarfinnut 40-inut aningaasartuutit 2011-imi allannguuteqassanngitsut, taamaallunilu nutarterinissamut akissaqanngitsut.

Ilinniagassiorneq

Atuareernerup kingorna ilinniagassanik ikiorsiinissaq atuarfimmi pisortap aallartikkumagaluarpaa, ilisimagamiuk meeqqat naligiimmik periarfissaqanngitsut.

- Meeqqat ilaat angajoqqaarissaaqaat. Meeraqarportaaq angerlarsimaffimmi periarfissaluttunik. Angerlarsinnaanngillat ilinniagassanillu ikiorneqarlutik. Ilinniarsinnaanngillat nerisassaqaannginnamik. Atuarfimmi naammaginatuumik angusaqassappata ilinniagassanik ikiortariaqarpavut.

- Ilinniagasserineq ilinniartitsisoqartariaqarpoq, soorunami tamanna akeqassaaq. Isumaqarpungali tamanna akissaqartittariaqaripput, inuiaqatigiinnut akilersuisinnaasunik amerlanerusunik ilinniarsimasoqalissagatta, oqarpoq. Inuuniarnikkut ajornartorsiutit Atuarfitsialammi annertuumik sunniuteqarput, angajoqqaat inuuniarnikkut ajornartorsiutaat qanoq atuartunut sunniuteqarnersut pillugit paasissutissat naak naliliigallarnemi amigaataagaluartut.

sociale forhold, der ellers fylder meget i børnenes liv på skolen.

Indberetninger

Statistik viser blandt andet, at en ud tre piger har været udsat for vold, trusler og seksuelle krænkelse. En spørgeskemaundersøgelse udført i folkeskolens klasser viste for et par år siden, at en ud af fem tit går sultne i seng og dermed går sultne i skole dagen efter. Indkomststatistik i Grønlands Statistik viser, at indkomstforholdene ikke er blevet bedre, men tværtimod er det faldet noget i de bosteder, hvor krisen kradser i forbindelse med finanskrisen og faldende indtægter i landskassen. Landets skoleinspektører bruger en stor del af deres tid på sociale forhold. En spørgeskemaundersøgelse om skoleledernes arbejde i Atuarfitsialak i dagligdagen viste blandt andet, at en skoleinspektør i løbet af et år har lavet 200 indberetninger til socialforvaltningen. Sætningen står og blafrer uden uddybning blandt mange udbrud i det, der har fået titlen "hekse og féer" i folkeskolen, der bygger på en anonym spørgeskemaundersøgelse.

ATK ordning

Atuarfik Mathias Storch har udført 20-30 sociale indberet-

ninger sidste år.

Børnenes sociale forhold påvirker også skolens hverdag i Atuarfitsialak, som i andre skoler. Der var for eksempel fem selvmord på et skoleår for nogle år siden. Det er efter de tragiske hændelser, at der blev ansat en ATK lærer, der skulle tage hånd om børnene med ondt i livet.

- Det fylder meget i vores hverdag. Vi har rigtig mange børn med ondt i livet. De har måske en skilsmisse i familien, hvor far eller mor er rejst. De pendler typisk mellem forældre og bedsteforældre. Hvis vi stiller krav i skolen, prøver de at flygte og har mange fraværsdage.

- Vi har indført en AKT-ordning. Det er en lærer, der tager sig af adfærd, kontakt og trivsel og vedkommende bruger hele sin tid på, at komme tæt på eleven for at finde ud af, hvilket problem eleven har. Derudover har vi en kontaktperson, der ikke er læreruddannet, som kan gå dybere ned i, hvad det er personlige problemer eleven har, siger Jørn Nøttrup.

Netop en god voksenkontakt støtter barnets indlæring. Skoleinspektøren har nu i forbindelse med et kursus i det tværfaglige samarbejde om skolens forhold i kommunen aftalt, at samarbejdet skal være betydeligt mere smidigt, sådan at barnet kan få hurtigere hjælp en tidligere i forbindelse med de sociale indberetninger.

Nalunaarutiginnittarneq

Naatsorsueqqissaarnerit ilaatigut takutippaat, niviarsiaqqat pingasuugaangata ilaat ataaseq qunusaarneqartartoq, persuttagaasartoq kinguaassiutitigulluunniit atornerlugaasartoq.

Meeqqat atuarianni apersuinerit ukiualuit matuma pisut takutippaat meeqqat tallimaagaangata ilaat ataaseq kaalluni ilaanni innartartoq, taamaattumillu kaalluni atuariartortarsinnaasoq.

Nunatsinni naatsorsueqqissaartarfimmi takuneqarsinnaavoq, isertitakinnerit ikilisimannigsut, killormulli ilaatigut pisoqarpoq, tassami landskassip imaarukkiartuinnaarnerata nunarsuarmilu aningaasarsiornerup ajutoornerata kinguneranik isertitakitsut isertitaat sulii ikileqqippu amerlillutillu. Nunatsinni atuariit pisortaasa isumaginninnermut tunngasunut piffissaq annertooq atoraraat aamma ilisimavarpur, pisortat akornanni apersuilluni misissuinerup ilaatigut takutippaat, atuariimmi pisortaq ataaseq isumaginniffimmut nalunaarutiginnittariaqarsimasooq, ukiumut 200-riarluni. Oqariartuut taanna nassuiaatitaqanngilaq, oqariartuuterpassuillu "hekse og féer"-imik atserneqarsimasut akornanniilluni.

ATK-imi aaqgissuussineq

Atuarfik Mathias Storchimi pisortaq ukiumut 20-niit 30-riarluni isumaginniffimmut nalunaarutiginnittarpoq.

Atuariimmi tassani meeqqat atugarisaat annertuumik sunniinerluttarput. Ukiualuit matuma siorna atuartut tallimat immiorsimapput. Alianartunik taamaattunik pisoqaromat, meeqqat qamuuna anniaateqartut ikiorserniarlugit, ATK-mik ilinniartitsisumik atorfinitsitsisoqarpoq.

- Ulluinnarni atuarnitsinni initoqaat. Tassami meerarpassuaqarpoq qamuuna anniaateqartunik. Ilaqutariinnermi immaqa avinnermik nalaanneqarsimapput, ataata anaanaluuunniit aallarluni. Taakka meeqqat angajoqqaatik aanaakkutik ataakkutillu tulleriiarlugit angerlarfigisarpaat. Atuariimmi piumasaqaraangatta qimaasarput, taamaattumillu atuanngitsoorfii amerlisarlutik.

- AKT-mik ilinniartitsisoqarpuq, taassuma meeqqat naalliuteqartut qanilliniarsarisarpai, paasiniaarlugit ajornartorsiut sumiinnersoq. Tamatuma saniatigut attaveqarnermut isumagisallimmik ilinniartitsisuumig atorfinitsitsimavugut, atuartut ataasiakkaat ajornartorsiutaat killillugit taanna oqalotiginissinnaavoq, Jørn Nøttrup oqarpoq. Meeqqat ilikkarniarnerani inersimasumik attaveqarluarneq sunniuteqarluartarpoq. Tamatuma saniatigut meeqqat pillugit kommunimi suleqatigisat eqaannerusumik suleqatigissallugit atuariimmi pisortap isumaqatigissuteqarfagai, isumaginniffimmut nalunaarutiginninnermi meeqqat sukkannerusumik ikiorserneqarnissaa anguniarlugu.

Elna Egede, journalist

Ilinniarumasut tallimaagaangata ilaat ataaseq itigartarpoq

Elna Egede, journalist

Ilinniaqqinnissamut piareersarfinnut ukioq-manna itigartut 750-upput, kollegiat praktikerfissallu amigaataam-mata.

Tasiilami inuusuttut 220-it ilinniaqqinniarlutik siorna qin-nuteqarput. Taakkunannga 43-innaat ilinniarfinnut Pia-reersarfimmullu iserput. Ilinniarfinnut ussattut tiguneqan-ntsoortut, ilungersoqisut qaqutikkut tusartarpavut. Inuusuttut ilinniarfissarsinnginnerat arlariinnik tunngaveqarsinnaavoq. Oqaatsitigut pisinnaanerat killeqarsinnaavoq. Aammali kollegiassaaleqineq praktiker-fissaaleqinerlu tunngaviusinnaapput.

Inuusuttut ilinniaqqinnissamut piareersarfinnut inissaale-qineq praktikerfissaaleqinerlu pissutigalugit itigartarnerat uissuumminarluinnarpoq, Ukiunimi tulliuttuni ilinniaqallit amerliartuaarnissaanik politikerit sakkortuumik angunia-gaqarneranni tamanna pimmat.

Praktikerfissat ikilipput

Ilinniaqallit pillugit kisitsisinik naliliigallarnermi takutitsin-ermi ersepoq, kollegiani inissat 300-it 500-llu akornanni amigaataasut, praktikerfissallu 250-it 400-llu akornanni. Inuusuttut itigartarput ukiut tallimat ingerlaneranni amer-liartupiloorput, 2020-imi innuttaasut 2/3-lit ilinniarsimasu-unissanik politikerinit anguniarneqalermat.

2006-imi 500-it itigarput, tamannalu ukioq-manna 750-upput 50 procentimik qaffallutik.

Ilinniarfiit kollegianik inissanik ussattut, ilinniartut praktik-erfissarsiniarlutik sorsuttariaqarput Tassami praktikerfis-sat ukioq-manna aamma ikilisimapput.

Nunatsinni sulisitsisut peqatigiiffianni allaffimmi pisortaq Karsten Klausen oqarpoq, praktikerfissat ukioq-manna 520-upput, siorna 600-llutik.

Nunatsinni praktikerfissat agguaatigiissillugu Dan-markimit amerlanerupput. Danmarkimi 25.000-upput.

Inuttaqassusermut agguaatigiissillugu maani praktiker-fissat marloriaammik amerlanerupput.

En ud af fem uddannelsessøgende bliver afvist

Elna Egede, journalist

Alene i år har 750 ansøgere fået afslag på at komme videre på en ungdomsuddannelse, fordi der mangler kollegier og praktikpladser

Godt 220 unge fra Tasiilaq søgte ind på en uddannelse sidste år. Kun 43 ansøgere kom ind på uddannelse eller Piareersarfik. Det er sjældent, vi hører om unge, der har lysten til at komme ind, men må opgive at komme ind på en uddannelse, fordi det for nogen bliver til et forhindringsløb.

Der kan være flere årsager til, at de unge bliver afvist. De manglende sprogkundskaber kan som sagt være en barriere. Men også manglen på kollegier og for få praktikpladser kan være årsagen til at de unge får afslag.

Det er et paradoks, at 750 unge mennesker er blevet afvist på ungdomsuddannelserne, fordi vi er kollegiepladser og praktikpladser nok. Det sker i en tid, hvor det politiske system presser på for, at øge andelen af uddannede ret drastisk i de næste år.

Flere praktikpladser

En statistisk gennemgang af uddannelsessøgende viser, at der mangler et sted mellem 300-500 kollegiepladser og formentlig 250-400 praktikpladser.

Antallet af de afviste unge er faktisk vokset eksplosivt i de sidste seks år, siden politikerne satte kravet om, at 2/3 af befolkningen skal være uddannet i 2020.

I 2006 blev 500 afvist. Det er vokset med 50 procent til 750 i år.

Mens uddannelserne må slå om kollegiepladser, må eleverne virkelig kæmpe for at få en praktikplads. De er nemlig også blevet værre i de sidste år, efter finanskrisisens indtog.

Sekretariatschef Karsten Klausen, Grønlands Arbejdsgiverforening siger, at der er rundt regnet godt 520 praktikpladser i erhvervslivet, mens det var lidt over 600 sidste år.

Der er forholdsvis flere praktikpladser her i Grønland end i Danmark. Der er 25.000 praktikpladser i Danmark. Forholdsmæssigt er der dobbelt så mange arbejdspladser her i landet.

Primus motor er ked af trintestresultater

Projektkoordinator Kunuunnguaq Fleischer mener dog, at der ikke kan drages endegyldige slutninger af en midtvejsevaluering af Atuarfitsialak efter blot syv år

- Jeg er dog glad for, at der er tegn på, at eleverne er i fremgang i de skoler, hvor implementeringen af folkeskolen er sket, siger en af arkitekterne bag Atuarfitsialak, projektkoordinator Kunuunnguaq Fleischer, Grønlands Selvstyre.

En stikprøveundersøgelse i seks anonymiserede klasser som lærere på efteruddannelse har foretaget viser, at kun to ud af seks undervisere efter principperne for Atuarfitsialak.

Resultaterne for trin testene, der blev præsenteret under midtvejsevalueringen er ikke opdelt efter undervisningsmetode, ligesom der ikke forelå materiale om hvilke skoler, der underviser efter Atuarfitsialak-modellen. Men sort på hvidt kan alle læse i resultaterne, at den udelukkende grønlandsksprogede elev klarer sig dårligere end sine dansksprogede og dobbeltsprogede kammerater.

Er den grønlandske elev med grønlandsk som modersmål blevet svigtet i Atuarfitsialak?

- Nej, jeg mener ikke at man kan sige, at de er blevet svigtet. Jeg mener ikke, at man kan aflæse, at re-

sultaterne er dårlige, fordi de kommer fra grønlandsktalende familier og vi ved heller ikke, hvad der ligger til grund for resultaterne for netop denne gruppe.

- Vi kan heller ikke se om familiernes indkomstforhold hænger sammen med det.

- Rapporten fra Økonomisk Råd sandsynliggør dog, at netop indkomsten spiller en rolle og kommer til det, hvis eleverne ikke kommer videre på uddannelse, siger han.

Evalueringskultur

Projektkoordinatoren understreger også, at der mangler en egentlig evalueringskultur på skolen, i administrative og politiske organer, ligesom lærerne direkte ikke er uddannet til at undervise i Atuarfitsialak.

Men materiale fra midtvejsevalueringen viser, at kursusaktiviteten er ganske stor i folkeskolen. Godt 1000 lærere har deltaget i forskellige kurser i det sidste år. Kunuunnguaq Fleischer glæder sig til evalueringen af Atuarfitsialak, når eleverne har gennemført et helt skoleforløb.

Han advarer mod, at drage forhastede slutninger under en midtvejsevaluering efter bare syv år med den nye forordning.

- Der kan gå 30 år, før samfundet kan høste de gode resultater fuldt ud i Atuarfitsialak, siger han.

Elna Egede, journalist

Alloriarfinni misilitsinnerit pakatsinartut

Ukiut 7-uk kingorna naliliigallarnermut atatillugu inaarutaasumik nalilersuinis-samut projektkoordinator Kunuunnguaq Fleischer mianersoqqusivoq

- Isumaqarpungali uuma naliliinerup ersersikkaa tunngaviit ilikkalertorfiusut atornerqarfiini angusaat qaffak-kiartuaarsimasut, taama oqarpoq, atuarfitsialammik ilusilersueqataasimasooq, projektkoordinator Kunuunnguaq Fleischer, Namminersorlutik Oqartussat.

Ilinniartitissut atuartitseriaataannik misissuisimasut nalu-naarusiaanni erserpoq, klassit arfinillit akornanni klassini marluni atuarfitsialak malillugu atuartitsisoqartoq.

Alloriarfinni misiliinerit saqqummiunneqartut, ersersinngilaat atuarfinni sorlorni atuarfitsialammi atuartitseriaaseq atorlugu atuartitsisoqartartoq. Angusalli erseqqarilluinnartumik ersersippaat kaallisuinnaq oqaasillit angusaat ajornerungaartut, marlunnik qallunaatuinnarlu oqaasilinnit.

Atuarfitsialaap kalaallisut oqaasillit sumiginnarpai?

-Oqarsinnaasorinngilanga sumiginnarai. Isumaqarpunga oqaatigineqarsinnaanngitsoq kalaallisuinnaq oqaaseqartuunerat pissutaanersoq imaluunniit ilaqutariittut atugarisat

taakkua angusaannut sunniuteqarsimanersut.

-Kisianni ilumoorpoq akileraartarnermut atugarissaan-ermullu ataatsimiititaliap saqqummiussaasigut ilimanarsisinneqarmat taakkua tassaalerumaartut ilinniagaqaratik atuarfimmitt anisussat, akissaatikinnerpaatullu inississinnaanerit takutinneqarluni, oqarpoq.

Nalilersuisarnissap qitiunera

Projektkoordinatorip erseqqissarpaa, eqqortumik nalilersuikulanissaq amigaataasoq pilersikkiartorneqartorli, soorlu atuarfimmi, aqutsisuni politikerillu akornanni. Ilinniartitsisullu atuarfitsialammi atuartitsinissamik ilinniarsimanngitsut erseqqissarpaa.

Naliliigallarnernup takutippaa, ilinniartisisut akornanni annertuumik pikkorissaasoqartoq. Ilinniartitissut 1000-it ukiut tamaasa kursuseritinnegartarput.

Kunuunnguaq Fleischer-ip qilanaaraa, meeqqat atualernermiit atuarunnaarnissamut atuarfitsialammi atuarsimasut nalilersorneqarnisaat.

Ukiut arfineq-marluinnaat ingerlanerani nalilersuinerimi inaarutaasumik isummernissaaq mianersoqqussutigaa.

- Tassami ukiut 30-it ingerlasinnaapput, atuarfitsialaap tamakkiisumik iluaqutissai ikkunneqassappata, oqarpoq.

Elna Egede, journalist

Pitsaanerusumik sullissisoqarsinnaagaluarpoq

Jan Ellesgaard, aaqqissuisoq

*Taamatunaasiit pisoqaqqippooq. Kingumut annertuumik innarluutilimmik atuartuuteqaqqilerpugut, sunnguamilluunniit pappialanik paasissutissarta-qanngitsumik sunnguamilluunniillu periarfissaqarfiginis-
saanut malitseqar-tinneqanngitsumik.*

Ukiuni makkunani inuiaqatigiit nuttarnarat annertoorujus-
suuvoq, soorunalimi aamma tamanna angajoqqaanut
innarluutilinnik qitornalinnut atuuppoq. Ukiap qiteqqun-
nerata nalaani ilaqutariin-nguit innarluutilimmik qitornallit,
qitornamik atuarfimmi atualernissaanik nalunaarutigini-
nikkiar-tortut takkupput – soorunalimi qitornartik atuartin-
neqarnissamik pitsaasumik pissarsiffiulluartu-
millu neqeroorfigisinnaassagipput naatsorsuutigaat.
Meeraq atuartuunermigut annertuumik oqaluttuassar-
taqarpoq, misissuinerpassuarnik immikkullu pineqar-
nisaanik aaqqissuussisimanerpassuarnik imalimmik,
taakkualumi tunngavigalugit atuartup ajornartorsiute-
qarneranik pisariaqartitaqartuuneranillu paatsuugas-
saanngitsumik oqaluttuartuup- put.- Tassa imaappoq
paasissutissat taakkua atuartup angajoqqaavinit pis-
sarsiarisimanngikkalua- rutsigit allaniit pissarsiaqartin-

neqanngilagut.

Soorunalimi meeqqap atuarfigisimasaa attavigaarput,
taavalu uvagut PPR-eqarfipput attavigalugu.
Atuarfiup meeqqamut tunngatillugu pappiarat nassaarini-
ariarlugit nassiunniarlugit neriorsuivoq.
PPR-ip nalunaarutigaa atuartumut pineqaartumut im-
mikkut tiimiliisoqarnissaa naatsorsuutigissan- ngikkip-
put.

Assaap illua kiisalu illua

Qujanaqaarli meeqqap angajoqqaavi qitornaminnut
tungatillugu pappiaranik tigummisaqalaarput, taakk-
ualu misissuataarsinnaasimavagut. Pappiarat atuarfiup
nassiunniagai muluinnaermata anga-jooqqaajusut pap-
piaraataat nassataralugit inunnik isumaginninnermik
immikkoortorta qarfitsinnu- karpugut, taannami suleqatigil-
luareeratsigu. Tassanilu paasimarsivoq inunnik isumagin-
ninnermut immikkoortorta qarfik atuartumut tunngatillugu
paasissutissanik pilersorneqarluarsimasooq, aamma-lumi
tassunga ikorsiutaasussanik aallartitserersimasooq,
tassa namminneq akisussaaffimmi ataa-niittunik. Tama-
kkualu saniatigut pappiaranik uvagut piginnigisatsinnik
pigisaqartoq, taakkualu aal-laavigalugit atuartup ajornar-
torsitai soppiaansut pillugit naammaginakannersumik
takorluuisin-naalerpugut. Taakkualu aqqutigalugit paasi-
narsivoq atuartoq pineqartoq assigiinngitsorpassuartigut

annertuunik ajornartorsiuteqartoq.

PPR artorsartitaasoq

Atuartaatissatta qanoq ittuunera pillugu paasisatta suku-miinerusunngornerisigut atuartaatissatta nukinnik annertuunik atugaqarluni sulittariqarnera pissutigalugu PPR siunnersortiginiallugu saaf-figeqqittariaqarsimavarput. Aallaqqaammut saaffiginninnerput annertunerusumik kinguneqanngi-laq. Siunnersorneqarpugut atuartaq VSP-mi atuartaatitta ilaannut aappaliusinnaagipput (ungalluu-serlugu erseqqisaatigineqarpoq atuartaq taakkua ataasiakkaarlugit atuartinneqassasut, taakkua namminneerlutik ajornartorsiuteqarmata) taamaaliunngikkuttami atuataqatigiinnut nalinginnaasumik atuartinneqartunut ilanngunneqassammat.

Piffissalli ingerlanerani iluatsitseriasaarpugut (?) tassami VSP-mi atuartaatitta ilaat illoqarfimmut allamut allamut nuuttussanngormat. Tamanna tunngavigalugu PPR-mit nalunaarfigineqarpugut

atuartaq atuarnaartup tiimit atugassai ikittuunnaasut atuartaqssamut nuunneqarsinnaasut!

Kiisami pappiarat atuartaq pineqartumut tunngasut uvagutsinnut PPR-imullu tikimmata nalu-naarfigineqarpugut atuartaq pineqartumut tiimit atugassat amerlanerusut pissariarigigut, tassa atuartaq taanna annertuunik ajornartorsiuteqarnera pissutigalugu.

Soorunami tamatta nuannaarpugut?

Qaammat sinnerlugu paatsiverussimaartinneqareerluta nalornisitaareersimallutalu atuartaq im-mikkorluinnaq aqqissukkamik, ataqatigiisummik patajaatsumillu ilusilikkamik ulluinnarni atu-gaqarnissamik pisariaqartissumik isumatusaartumik naammattumillu atuartaqsisarput pilersaa-rusiorsinaanngorparput.

Oqaluttuarisaanerup takutippaa pimoorussisumik pissuseqarnikkut pissutsit iluarsiivigineqarsinnaasut – tassami aqqissugaaneq taamatut ingerlavoq. Imaluunniit.

Atuartaatitsinnullu piffissaq pineqartoq sivisuunik nalornifiusimallunilu aqqissugaanngitsumik ingerlaffiusimavoq – uffa tamakkorpiaat tassaasut atuartaatitta atorfissaqartinnepaasai.

Piffissaq ilaqutariinnut atuartaatimik naleqquttumik atuarnissaanik neqeroorfigineqarsinnaasiman-nginnera avaanngunartuusimavoq.

Atuarfimmullu ilungersorluni paasisutissanik katersiniarneq piffissaajaataasimavoq, naak paasisutissat tamakkua atuartaq takkutinnginneranili pissarsiarereersimasussaagalarigut. PPR-rerput pe-riarfissanik atuartaq atuartinneqarnermini pisariaqartilluinnagaanik pissarsiniarfialugu kimigiiser-figisuartariaqarsimavarput.

.....aammalumi eqqaasuartariaqarsimavarput eqqaasuartariaqarlugulumi atuartaq uvagutsinniik aal-lartoq qanor-mitaava ittunik atugaqartinneqarpa?

Sanngiinnerit pisinnaatitaaffeqarput

Ungasinnitsukkut meeqqat atuafiata ikaarsaariarnerata qiteqqunnerani nalilersuinnermi PPR-imit paasisutissisutigineqarpoq meeqqaat annertuumik immikkut ittumik atuartinneqarnissamik pisa-riaqartitsisut amerlassut-simikkut qaffariaateqarujussuarsimasut takussutissaqartoq. Annertuumik immikkut ittumik atuartinneqarnissamik pisariaqatitsisut amerlatsutsimikkut qaffariaateqarnerat nukappiaqqat akornanni malunnarnerpaajuvoq. Kisiannili maannakkorpiaq tamatuma tungaatigul-luunniit atuartaq pineqartunut nukissanik periarfissanillu pigisaqanngitsutut inissisimalereerpugut, tamannalu takussutissaqareerpoq.

Isumasioqatigiinnermi tassanerpiaq annertuumik paatsugassaannngitsumillu ersseqqisaatigineqar-poq atuartaq siunissami, tassa meeqqat atuafianniit aninermik kingornatigut ilinniaqqin-nissamut periarfissaat annikitsuarsuusut. Ado Lyngip Atuarfianiit nalunaarutigineqarpoq atuartaq tassani atuartaatigisimasatik anigaan-gamik akuttunngitsunik atuarfimmut uteqqikkusullutik saaf-figinnittartut – allamimmi periarfissaqannginnamik.

Inuiaqatigiit aqqissugaanikkut sumi inissisimanerat sanngiinnerisaminnik sullissinerisa qanoq isik-koqarnerisigut nalilersorneqartarpoq.

Atuartaatuvut sanngiinnerpaat qanoq sullippavut?

Det må kunne gøres bedre

Jan Ellesgaard, redaktør

Så skete det igen.

Vi modtog endnu engang en stærkt handicappet elev, uden nogen former for papirer og uden nogen form for res-sourcer.

Mobiliteten i vores samfund stiger voldsomt i disse år, og det gælder naturligvis også for familier med handicappede børn. Midt på efteråret mødte sådan en familie op på vores skole, og bad om at få deres barn indskrevet i skolen – og naturligvis forventede de, at vi kunne give barnet et godt og gedigent undervisningstilbud.

Eleven havde en lang skolehistorie, med masser af undersøgelser og særforanstaltninger bag sig, så der var ingen tvivl om elevens problemer og behov. - Altså lige bortset fra, at vi ikke havde modtaget disse informationer fra andre end elevens familie.

Derfor kontaktede vi naturligvis såvel den skole, som eleven kom fra, og PPR i vores område.

Skolen lovede, at de nok skulle prøve at finde papirerne frem og sende dem til os!!

PPR meddelte, at vi ikke kunne forvente timer til eleven – de havde ikke flere at dele ud af!

Den ene hånd og den anden

Heldigvis for eleven, havde familien enkelte papirer, som vi kunne kigge lidt i, for papirerne fra den afgivende skole lod fortsat vente på sig. Med familien papirer i hånden kunne vi kontakte vores egen socialforvaltning, som vi har et godt samarbejde med. Det viste sig, at socialforvaltningen var særdeles godt informeret om eleven, og allerede havde etableret de hjælpeforanstaltninger, der hørt under deres område. De var også i besiddelse af en hel del af de papirer, som vi manglede, så det var muligt at stykke et nogenlunde dækkende billede af elevens problemer sammen. Billedet, der tegnede sig, var af en elev, med massive problemer på mange fronter.

PPR er presset

Med det mere fuldstændige billede af vores nye elev måtte vi igen kontakte PPR for at få rådgivning om, hvorledes vi skulle håndtere en så resourcekrævende elev. I første omgang var der ikke megen hjælp at hente. Det blev foreslået at vi kunne sætte eleven sammen med en anden af vores VSP elever (som i parentes bemærket var tildelt enkeltmandsundervisning på baggrund af egne problemer) og ellers måtte eleven indgå i vores normal-klasse på klassetrinnet.

Senere i forløbet var vi så heldige (?) at én af vores andre VSP-elever flyttede fra byen. Og så kunne PPR meddele, at vi kunne bruge de få timer fra den gamle elev til vores nye elev!

Da elevens papirer omsider nåede frem til os og til PPR, fik vi besked om, at vi fik yderligere timer til eleven, fordi der er tale om en elev med massive problemer.

Og så er alle vel glade?

Efter mere end en måneds frustrerende usikkerhed og bøv'l, var vi altså klar til at iværksætte en fornuftig og tilstrækkelig undervisning til en elev, der har stærkt behov for ekstrem struktur, kontinuitet og stabilitet i hverdagen.

Historien viser, at tingene kan løses, hvis man er lidt ihærdig – og så fungerer systemet jo. Eller?

For vores elev har det betydet en lang periode med stor usikkerhed og manglende struktur – netop de ting, som eleven har allermost brug for.

For familien har det været frustrerende, at deres lokale skole ikke umiddelbart kunne give et relevant undervisningstilbud.

For skolen har det betydet, at vi har skulle bokse med at indsamle information, som vi burde have fået inden eleven kom. At vi har skulle være meget insisterende overfor PPR, for at få de fornødne ressourcer til den undervisning, eleven så åbenbart har behov for.

..... og så kan vi jo ikke lade være med at tænke på, hvad der skete med de ressourcer, som den elev der rejste fra vores skole, skulle bruge.

De svagestes ret

På den netop afviklede midtvejsevaluering af folkeskolen kom det frem, at PPR kan konstatere et voldsomt stigende behov for ressourcer til vidtgående specialundervisning. Antallet af elever, der har behov for vidtgående specialundervisning, stiger, specielt blandt drengene. Vi er allerede nu i den situation, at der ikke er ressourcer nok til de elever, der har et dokumenteret behov.

På samme seminar blev det stærkt understreget, at mulighederne for, at disse elever kan komme videre i uddannelse og erhverv efter folkeskolen, er meget stærkt begrænsede. Fra Ado Lynge skolen lød det, at elever, der er udskrevet efter endt skolegang, meget ofte ringer til skolen og beder om at få lov til at fortsætte på skolen – for hvad skal de ellers?

Et samfund måles på, hvorledes det behandler sine svageste medborgere.

Hvordan behandler vi vores svageste elever?

juletræet: jeg elsker den på
juletræet jeg glad den
december og alle pakke også
kager og julelys og hjerte
også slik julegave stjerne

Malinnguaq
5.klasse

Chris Paton, Qaanaaq

Takorlooriaruk, tiimimi atuartitsivis-sami tullermi 5. klassi atuartittusaallugu, naallu skema-mi allaqagaluartoq atu-artitsinissamut marloriaammik sivisus-suseqartussamut piareersarnis-samut periarfissaqanngivissimallutit. Atuar-tut naalattunnguugaluartut, piareer-sarsimanani atuartinniaraanni qanoq iliallannikkut eqqissimajunnaarsin-naapput, kisiannili klassemut atuartit-sivissannukarlutit IT-mik atuartitsivik atorreqar-tussaangitsoq saneqquppat. Ilaat-sitsisussanngulerputit, aamma-lumi atuartitassavit tiguartisimaarnerini eqqissimasussan-ngorputit. Qangami qujanaallak. Ernumagi-simasatit tama-rmik qaangiutilerput.

Taamaattumik nalaataqarneq tamatta aqqusaareerpar-put, kisiannili taamatut nalaa-taqarneq ilinniartitsisut qarasaasiartarfimmi nal.ak.-ni marlunni atuartitsinermi qanoq aaqqiiviginiassanerlugu assigiingitsorujussuarnik periuseqatarput. Nal. ak. atuartitsivissamik taamaattumik ilinniartitsisuusugut tamatta aqqusaagaqareernikuuvugut. Tassa atuartut nammineerlutik qarasaasiani pinnguaatinik akeqanngitsunik pinnguajuornerini, uvagut ilinniartit-sisuusugut qarasaasiatigut e-mailikkut allagarsiatsinnik misissuerujoortarluta imaluunniit qarasaasiani aviisunik atuarujoortarluta, ilaatigullu kaffisugassatsinnik aallertar-luta, ilaannilu ilinniartitsisut inaanni suleqatitsinnik oqalo-qatiginnerujoortarluta. Ajornartorsiulli tassa nal. ak.-ni atuartitsiviusussani taamaattuni susoqarneq ajormat. Tas-

sami qarasaasiami pinnguaatit akeqanngitsut pitsaasu-unngillalluunniit, atuartullu taakkua ilikkaassimangaarma-tigit qangali unamminartikkunnaareernikuuvaat, tassalu taamaakkamik ineriartorfissaqanngillat – aammalumi ilinniagassartaqanngilluinnarlutik.

Qarasaasiami nittartakkat taakkua ima virusinik imaqa-rtigaat atuarfitsinni aammalumi anger-larsimaffitsinni qarasaasiamik aserorterisuullutik – Angusakka-miit ima-risaasa ilaannik usb-mut nuussillutit angerlaasseriartutit, angerlasimaffinni qarasaasiannik ammarukku ajornartor-siuteqalissaatit. Ilaatigummi atuartunut qarasaasiat tunuliaquttatut assiliartaanik taarsersuineq pinnguaatinik akeqanngitsunit soqutiginarnerusarpoq. Aammattaaq nalunngilarput internet ilaatigut ima sukaatsigisartoq al-laal meeqqanit nakerineeruttarluni. Pissutsit taamaanner-at nassuerutiginiartigu – siunissamullu aaqqiissutaasin-naasunik anguniagaqarniarta!

Atuartut piginnaasaqarput

Ilinniartitsisut taamatullu timelærerit taama amerla-tigisut qarasaasiamik atuinnissamut soquti-ginnimmata qujanaqaaq. Kisiannili aammattaaq ikinngitsut qarasaasiamik atuinnissamut ilisi-masakinnertik pissutigalugu tunuarsimaarniartassasut naatsorsuutigaara, tassami killilimmik piginnaasaqarneq pissutaalluni paatsiveerun-narsinnaammat. Qujanartumilli atuartut qarasaasiat qanoq ingerlanneqassanersut ilisimareertarpaat, tassami atuartut nalunaquttap akunnerpassuini qarasaasiat sammisareerpaat. Atuartuninngaaniimmi qarasaasianut tunngatillugu paassinninnisatsinnut, kiisalu eqqarsaa-tigilluugaanerpaamik a-tuartisinsitsinni atornissaanut atortussavut pitsaanerpaat, kiisalu meeqqat atuartin-neqarnerat qitiutillugu ujartuinissarput meeqqaniit pissar-siarisarparput. Iltersuineq pisariitsoq atorlugu aammalu piffissaq sivikitsuararsuaq atorlugu ilinniartitsisup atuartut qarasaasiamik atuilersis-sinnaavai, tassanngaaniillu suliat nammineerlutik ingerlatilersinnaavaat, suliaassanillu aalaja-ngersimasunik suliaqarnerminni suleqatigiinnikkut imminnut ilinniarteqatigiinnissamut aki-sussaaffimmik

tigusinikkut, naak internet-inngikkaluarlutik – taamaattu-millu "virusertoornis-saq pinngitsoorsinnaallugu".

Movie Maker – akeqanngitsaq nalunangitsorlu

Ilimagaara Kalaallit Nunaanni meeqqat atuarfii Windowsimik atuisut tamarmik Windows Movie Maker-imik akeqanngitsumik peqassasut. Ilinniartitsisup IT-mut akisussaasup taas-suminnga nassaassussinnaavaatit, imaluunniit atuartitatit qinnuigisinnaavatit taanna start-menuimi tilbehørini nassaariniaqullugu. Windows Movie Maker programiuvoq pisariitsoq, taannalu atorlugu filminik annikitsunik kiisalu video atorlugu isiginnaagassianik annertunerusunik qarasaasiat nalinginnaasut atorlugit sanasoqarsinnaavoq. Videonut killuutit atortariaqanngillalluunniit, kiisalu assilissat atuaqatigiit sulinerminni assilisaat imaluunniit internetimeersut Movie Maker atorlugu video-liorniaraanni atorneqasinnaapput. Qarasaasiami periarfissat assigiinngitsut arlalis-suit atorlugit atuartut atuakkatik suugaluarpataluunniit filmiliorsinnaapput, soorlu qulequtaqarluni sammisaqarnermi, projektarbejdeqarnermi ataasiakkaalluunniit sulinerinut tunngasuusinnaallutik, imaluunniit ukiup taarnerani taartaasumik ilinniartitsoqarnermut atatilugu "sukisaarsaatigalugu" filmiliortoqarsinnaalluni. Filmiliortartut suliaqarnikkut atuartut arlariinnik pissarsiaqarsinnaapput, soorlu atuaqatigiit toqqissisimaarnissaat, kiisalu nal. ak. ataatsip affaata ingerlanerani programimi akeqanngitsumi assigiinngitsorpassuit misilitarneqartarput. Taamaaliornikkut klassemi sorlermi atuaraluaaraanniluunniit qulequtaqarluni sammisaqarnermi, kiisalu projektarbejdemi atorsinnaasat assigiinngitsorpassuit ilikkagaqarfigi-neqarsinnaallutik.

Isumassarsiareriataakkat aqqutissiuisinnaapput

Microsoft ussassaarunniangikkaluarpara, kisiannili atu-artortatta qarasaasiaq atorlugu soquti-ginnillutik sulisinnalernissaat – aammalumi tamatuminnga ilinniartitsisoqatima tapersorsor-nissaat annertuumik soqutigisaraara. Takuneqarluarsinnaavormi ullumikkut kalaallit inuusuttor-taat qarasaasiatigut attaveqaatiti-gullu atortorissaarutinik atorluaalereersut. Periarfissat killeganngillat, kiisalu Kalaallit Nunaat silarsuarmioqataasutut nunanut allanut unammillersinnaassappat periarfissat suugaluartul-luunniit

atorluartariaqarpavut, aamma piareersimanngikkaluarut-taluunniit. Tassami atuartitsi-nikkut isumassarsiarineqari-ataartartut tassaagajupput pitsaanerusumik angusaqarfiu-sut, ilikkagassaqarfiusunillu misigisaqarfiusartut, tassami ilinniartitsisunit atuartunillu soqutigineqarlutillu nuan-narineqartut tassaagajummata suli annertunerusunik paasisaqarfiginarlugit sammineqalersartut.

Pinnguaatit akeqanngitsut suarsussuupput

Qarasaasiatigut pinnguaatit akerlerinngikkaluarpakka. Tassami qarasaasiatigut pinnguaatit i-larpassui peror-saannikkut periarfissarpassuarnik imaqartarput, aamma-lumi tamakkua ilaat atuartitsinikkut ilinniagassatigut siunert-anut amerlasuutigut na-leqquttuusarput. Illuatungaati-gulli atuartut pinnguaatinut toqqaannartumik internetikkut akeqanngimik pissarsiarineqarsin-naasunut piffissaajar-tarnerat akerlereqaara. Nuaniitsuupput, ajoqutaapput, aamma akeqarput – nammineerlunga allakkanik atorfis-saqartitannik atuarfiup qarasaasiaanni anglerlasimaffinni qarasaasiannut nuussigaangama viruseqalersoominnut programinut saliissutaasussanut aningaasarpassuit ato-reerakkit. Tamanna Angusakkatuulli - uggornatigaaq.

Illit nammineerlutit aallartissaatit

Matumuuna kaammaturusuppunga: Illit nammineerlutit Windows Movie Maker pinngua-riuk. Angerlarsimaffinni qarasaasiaqarpi? Tamaassimappat Movie Maker pigeriis-sagit qular-nanngilaq (Tassunga atortussat Windows Vis-tami aamma Windows 7-imi ilaareerput: Nam-mineerlusi Microsoftimit akeqanngitsumik aasinnaavasi.) Aasaq atuannigiffeqarninniit, apersortitsinermiit allamil-luunniit misigisimasannik assiuteqaru-it videoteqaruil-luunniit allagartalerlugu, nipilersortulerlugu oqaasertaler-luguluunniit katiteri-sinnaavutit. Nalorniguit qitornavit atuartulluunniit ikiussavaatsit.

Matumani siunertarineqartoq tassa videoliornikkut pinnguarneq ilinniarnarlu pissarsiaqaataal-luarsinnaasoq, atuaqatit ilikkariarpassuk aalajangersimasunik sammis-alinnik suliaqarlusi aallartiinnassaasi, taannalu atuarfim-mi, angajoqqaanut allanullu takutinneqarsinnaavoq.

Sulilluarisi!

Fra IT-uansvarlig til filminstruktør

Foto: Chris Paton

Chris Paton, Qaanaaq

Forestil dig, at du skal have femte klasse i den næste time, og selv om den er skemalagt, har du simpelthen ikke haft tid til at forberede lige denne dobbeltlektion. De søde elever kan hurtige være urolige, når man dukker uforberedt op, men på vej til klasseværelset ser du, at IT rummet er ledigt. Du er reddet og ikke bare det, men du har også en forholdsvis afslappende time foran dig. Herligt. Dit værste mareridt er nu overstået.

Vi kender alle sammen scenariet, men det kan være vidt forskelligt, hvordan vi lærere håndterer sådan en dobbelttime i computerrummet. Vi har alle sammen oplevet den typiske time, hvor eleverne sidder foran computerne og spiller gratis spil på Internettet, imens læreren tjekker sin e-mail eller læser avisen og måske endda henter en kop kaffe og tager en sludder på lærerværelset. Problemet er, at der ingenting sker i denne time. De gratis spil eleverne spiller er ikke engang gode, eleverne kender dem så

godt, at der ingen udfordring er i dem, og dermed sker der ingen udvikling - og slet ikke nogen læring. Disse websider indeholder også mange forskellige virus, som ødelægger vores computere både på skolen og hjemme - og så får du problemer, når du en dag tager Angusakka dokumenter med hjem på en USB stik. Faktisk er det ofte mere interessant for mange elever, at skifte baggrundsbilleder på desktoppen, end det er at spille de gratis spil. Vi ved også at Internettet kan være dræbende langsomt, og det får eleverne til at kede sig. Lad os acceptere, at sådan var det engang - og nu ser vi fremad.

Eleverne har kompetencerne

Det er betryggende, at så mange lærere, timelærere og vikarer er interesseret i at bruge computere. Jeg kan dog forstille mig, at der er lige så mange, som er en lille smule usikre ved at brug computere, da det kan virke overvældende, hvis ikke man kun har lidt kendskab til dem. Heldigvis ved vores elever lige præcis, hvordan computere fungerer - de har trods alt brugt mange timer foran dem. Det er hos elverne selv, at vi finder de bedste redskaber til at forstå, hvordan man kan brug computere fornuftigt i timen, og hvordan man sørger for, at deres læring er i centrum.

Med en enkel instruktion, kan læreren på ingen tid sætte eleverne i gang, og de vil derfra kunne tage over, beskæftig sig med en konkret opgave, samarbejde og hjælpe hinanden, samt tage ansvar for deres egen læring, uden at de er nødvendigvis er på nettet - og dermed er de "virussikre".

Movie Maker - gratis og let at bruge

Jeg vil gætte på, at alle computere på skolerne i Grønland, som bruger Windows, har et gratis program, som hedder Windows Movie Maker. Jeres IT-ansvarlige lærer vil kunne finde det for dig, eller du kan bare bede eleverne om at finde det under Tilbehør i Start-menuen. Windows Movie Maker er et enkelt program, som giver mulighed for at producere småfilm og større videoprojekter på almindelige computere. Man behøver ikke engang at bruge videoklip, man kan sagtens bruge almindelige billeder fra klassearbejdet eller nettet, når man vil lave en video i Movie Maker.

Med de mange enkelte funktioner, kan eleverne lave film på tværs af fagene, i forbindelse med emnearbejde, projektarbejde, individuelle opgaver eller bare for "hyggens skyld" på en mørke vinterdag, hvor de har vikar.

At lege filminstruktør i en dobbeltlektion er, for eleverne, ren rå hygge, og indenfor en halv time har de afprøvet mange funktioner i dette gratis program, og de har tilegnet sig kompetencer, som kan bruges til emne- og projektarbejde - uanset hvilket klassetrin de går på.

Spontane ideer kan bane vejen

Jeg er ikke ude på at reklamere for Microsoft, men jeg er dybt interesseret i, at give eleverne en begejstring for at arbejde med computere - og i at støtte lærerne i det samme.

Det er tydeligt at se, at den nuværende generation af unge grønlændere i den grad får gavn af informations- og kommunikationsteknologien. Mulighederne er uendelige, og hvis Grønland skal være i stand til at konkurrere med

andre land i den globaliserede verden, skal vi benytte enhver mulighed, selv når vi ikke er forberedt.

Faktisk er det ofte de helt spontane undervisningsideer, som resulterer i de mest positive og lærerige oplevelser, der begejstre både lærere og elever og dermed inspirerer til, at fordybe sig i mere omfattende forløb.

Gratis spil er noget bras

Jeg er ikke imod computerspil. Faktisk mener jeg at mange computerspil indeholder en masse pædagogiske muligheder, som oven i købet passer godt til læringsmålene i mange fag. Jeg er derimod meget imod de gratis spil, som eleverne spilder deres tid på online. De er kedelige, skadelige og ikke en gang gratis - jeg har selv brugt mange penge på programmer til at rense min hjemmecomputer, efter at jeg har overført dokumenter fra skolens computer til min egen. Det var Angusakka-ægerligt!

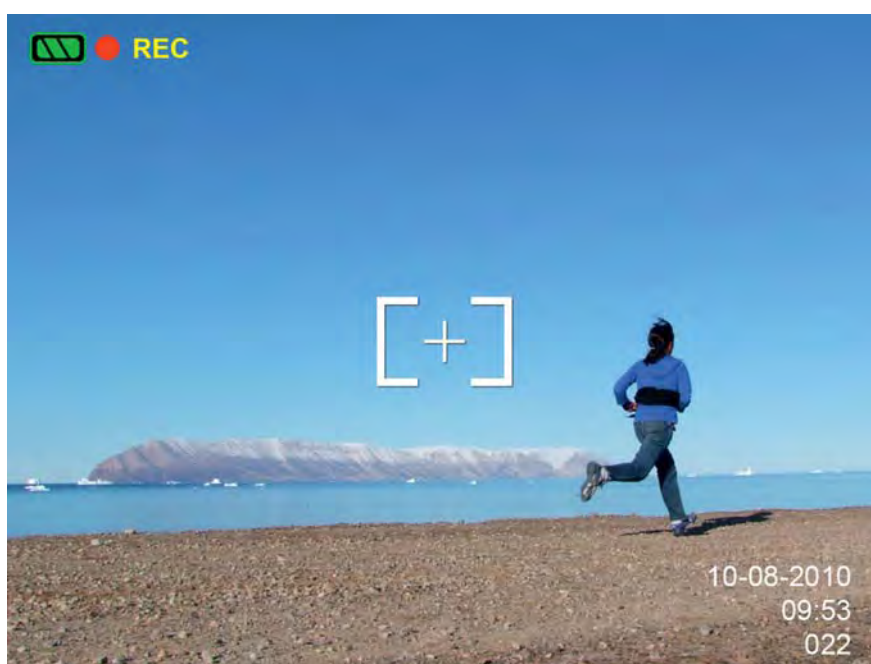
Det starter med dig selv

Hermed kommer min opfordring: Leg selv med Windows Movie Maker. Har du computer derhjemme? Så har du sikkert allerede Movie Maker. (Til de der har den nyeste udgave af Windows, Vista og Windows 7: I kan downloade programmet gratis fra Microsoft.)

Har du gode billeder eller måske små videoklip fra sommerferien, konfirmationen, eller en anden begivenhed, kan du sætte dem sammen med tekst, musik og kommentarer. Er du i tvivl, så hent hjælp fra jeres teenagebørn eller eleverne på skolen.

Pointen er at alle kan få meget ud af at lege og lære med videoproduktion, og så snart din klasse har lært det, er det bare med at komme i gang med emnespecifikke videoer, som kan vises på skolen, til forældrene og i mange andre sammenhænge.

Rigtig god fornøjelse!

Vedrørende forslag til besparelse af den tredje lærer i undervisningen i folkeskolen.

Som tillidsmand i Ukaliusaq vil jeg på vegne af mine kolleger på det kraftigste gøre opmærksom på, og offentliggøre, at vi på ingen måde vil acceptere forslag til besparelser på den tredje lærer i undervisningen.

Undervisning med tre lærere bliver praktiseret med såkaldte holddelingssystem. Det vil sige almindelige klasser bliver delt i tre hold og undervises ved benyttelse af denne ordning.

Mødet med den enkelte elev bliver bedst praktiseret gennem benyttelse af holddelingsordningen. Hvis vi skal undervise efter den nye forordning, kan vi ikke komme udenom denne ordning, fordi vi "underviser med eleven i centrum". Vi værdsætter vores undervisning med holddeling i Ukaliusaq, fordi vi kan se, at vi er blevet mere fleksible i vores undervisning, og fordi vi bedre kan møde eleven gennem "eleven i centrum". Det er blevet nemmere at kunne se, hvor de enkelte elever befinder sig, og risikoen for at overse enkelte elevers forhold i deres liv er blevet mindre. Det er nemt at kunne observere om barnet har behov for hjælp, og som lærere er vi som regel gode til at arbejde med "barnet i centrum". Sommetider er vi blevet tidligere opmærksomme elever med behov for speciel behandling, hvor behandlingen opstartes tidligere. Det vil sige, at vi er blevet bedre til at løse barnets aktuelle problemer.

Vi skal også gøre opmærksom på, at vi ikke kan sammenlignes med andre lande f. eks. Danmark, Finland og andre, hertil er livsbetingelserne for forskellige, og vores samfundsopbygning er anderledes. Der vil altid være behov for seminarieuddannede lærere, til trods for, at der siges, at antallet af skolelever på folkeskolen er nedadgående, dette skyldes, at antallet af børn med behov for specialbehandling er voksende, bl. a. fordi lærerne gennem mødet med eleverne er blevet bedre til at konstatere elever med problemer. Gennem bedre konstatering af behovet, er der også blevet lettere for lærerne at foretage bedre undervisning med "barnet i centrum". Men vi har stadig behov for masser af ressourcer til at få børn til at gå den rette vej. Derfor vil der altid være behov for seminarieuddannede lærere.

Vores by, Nuuk, bebos af mange forskellige mennesker, og der kommer altid børn hertil udefra, og der er mange flere mennesker her i forhold til andre byer, fordi byen er samlingspunkt for alle andre grønlandske byer. Efter skolestart efter hver sommerferie melder mange nye elever sig til skolerne her, fordi deres forældre er flyttet hertil for at arbejde her i vores by, Nuuk. Derfor kan vi i Nuuk og på vores skole, Ukaliusaq, ikke undvære holddelingsundervisningen. Hvis vi skal undervise vore børn til en bedre fremtid, er holddeling et godt grundlag.

Nuuk 3. nov 2010 Ukaliusami Tillidrepræsentanti
Else Marie S. Petersen

Atuartitsinermi ilinniartitsisup pingajuat sipaarniutitut ujartuiffigineqarnera.

Ukaliusami Tillidsmanditut suleqatikka sinnerlugit sakkortuumik erseqqissarusupparput avammullu suaarutingalugu ilinniartitsisup pingajuattut atuartitsineq sipaarniarfittut atorniarneqarnera sutigut tamatigut akuersaarsinnaanginnatsigut.

Atuartitsineq pingasunik ilinniartitsisulerluni ingerlatsiffiusoq ingerlanneqartillugu holæddelinniginik taasakkatsinik atuartitsineq ingerlavoq. Tassa klassit naligninnaasut pingasunut aggulullugit.

Taamaasilluta atuartut ataasiakkaatut naapissagutsigit holddeling periarfissaq pitsaalluinnartuuvoq. Peqqussummi nutaaq malillugu ingerlassagutta tamanna avaqunneqarsinnaanngilaq "atuartoq qitiutillugu atuartitsineq" ingerlanneqartarmat. Holddelingi Ukaliusami ingerlasoq naleqarteqaarput, takusinnaagatsigummi eqaannerusumik suleriaaseqalersimalluta atuartoq qitiutillugu naapilluarsinnalerneratigut. Atuartup ataasiakkaatut pisinnaasamigut killiffia ersarinnerulersarpoq ulluinnarnilu inuunermini ullut atungarisai arajutsiuminaallisartutuklu illutillu sooq. Meerarlu ikiortariaqarpat tamanna ersaritaqaaq, ilinniartitsisutullu pisussaaffipput pikkoriffippullu malillugu sulivugut tassa "Meeraq qitiutillugu" Ilaatigut atuartut immikkut pisariaqartitsisut erseqqarinnerusumik takusinnaalerpagut sulissutigineqarnissaallu pilertornerusumik aallartittarluni, imaappoq atuartup pisariaqartitartik pilertornerusumik pisinnaasarlugu.

Erseqqissaatingerusupparputtaa nunanut allanut ass, qallunat nunaannut Finlandikkunat sanillersuunneqarsinnaanginnatta, allaanerusumik inooriaaseqaratta inuiaqatigiittullu atukkagut nammatagullu allaaneroqimmata, inooriaasittami aaqqissuussaanaera allaaneroqimmat. Ilinniartitsisut ilinniarsimasut atorfissaqartinneqartuassaput naak meeqqat ikiliartornerarlugit oqaluttoqaralarpat, tassami meerartagut immikkut pisariaqartitsisut amerliartorput, tamannalu atuartumik naapitsilluarsinnaalernitta kingunerisaanik ersertarpoq. Pisariaqartitsisut ersarinnerulernerisa kinguneranik, atuartitseriaaseq ersarinnerusoq meerarlu qitiutillugu sulineq pilersarmat. Meerartagullu ilorraap tungaanut ingerlatissagutsigit nukippassuit amerlasuut suli atorfissaqartippagut, taamaattumik ilinniartitsisut ilinniarsimasut atorfissaqartuassaput.

Illoqarfipput Nuuk tamalaarpassuarnik najungaqarfigineqarpoq, meeqqallu avataaniit tikittartut imaaginnavipput, illoqarfinnunni allanut sanilliulluta amerlanerujussuuvugut illoqarfipput tamanik avataaniit katersuuffiummat. Ilaatigut aassaanerani atualeqqinnermi atuartorpassuit Nuummi avataaniit atualersarput angajoqqaatik ilinnialneri suliffittaarneriluunniit peqqutingalugit. Taamaattumik holddeling maani illoqarfitsinni Nuummi atuarfitsinilumi Ukaliusami pinngitsoorsinnaanngilarput holddelingi atuartuutigit siunissamik pitsaanerusumut ingerlatissagutsigit toqqamavissaq pitsaasuvoq.

Nuuk 3. nov 2010 Ukaliusami Tillidrepræsentanti
Else Marie S. Petersen

Desværre gik det ikke som vi skrev i sidste nummer. Da troede vi, at alle problemerne med overgang til PBS var løst, men vi blev klogere.

Som det fremgår af det medlemsbrev, der er sendt ud til alle via tillidsrepræsentanterne, og som kan ses på www.imak.gl, har der efterfølgende været store problemer. Heldigvis viser den sidste opgørelse fra PBS, at nu skulle det køre for næsten alle fra den kommende lønudbetaling. Dog er der et mindre antal medlemmer, der stadig vil få et girokort. Det er de medlemmer, som stadig ikke har afleveret bankkontonummer eller som har glemt at fortælle, at de har skiftet bank.

Hvis du hører til en af disse grupper så giv IMAK besked omgående, så du ikke oparbejder en restance.

På sekretariatet kan vi godt mærke, at kommunerne sparer, det betyder ekstra henvendelser til IMAK. Det skaber utryghed på arbejdspladserne især, hvis ikke samarbejdsudvalgene inddrages, som de skal.

Selvevalueringsprojektet er nu sat i gang på 9 skoler og forventes sat i gang på endnu flere skoler næste år. IMAK får nogle rigtige gode tilbagemeldinger. Vi fra sekretariatet, som har været ude og sat projekterne i gang, har virkelig haft nogle positive oplevelser. Der er i den grønlandske folkeskole rigtigt mange dybt engagerede lærere, der brænder for deres job.

Overenskomstforhandlingerne er stadig ikke kommet i gang, og desværre gælder det samme, for den række af løbende sager i forhold til Selvstyret. Derfor har blandt andet en række ledere ikke fået deres lønforhold på plads efter kommunesammenlægningen og efter omorganisering både hos kommuner og i Selvstyret.

Dette er selvfølgelig ikke tilfredsstillende, hverken for de enkelte, der er berørt af situationen eller for IMAK som organisation. Vi gør alt, hvad vi kan, for at få skred i sagerne både alene som organisation og sammen med de øvrige organisationer, som er i samme situation.

www.imak.gl

Kingullermik normumi saqqummersumi oqaatigisatsituut ajoraluartumik pisoqanngilaq. Isumaqara-luarpugut PBS-imut ikaarsaariarnermi ajornartorsiutit tamarmik qaangerneqartut, sunaaffali taa-maanngilaq.

Soorlu ilaasortanut allakkatsinni sinniisugut aqutigalugit ilaasortanut nassiussatsinni aammalu www.imak.gl –imi allakkatsinni takuneqarsinnaasoq tamatuma kingornatigut ajornartorsiutinik annertuunik pisoqarsimavoq. Qujanartumilli PBS-imiit naatsorsuinerit kingulliit tunngavigalugit siunissami aningaasarsinerimiit suut tamangajammik pissusissamittut ingerlalissapput.

Kisianni ilaasortat ikittunnguit suli girokortimik pisassapput. Taakkua tassaapput aningaaserivimmi kontominnik suli tunniussisimanngitsut, imaluunniit aningaaserivimmut aallamut nuunnerminnik nalunaaruteqarnissamik puiguisimasut.

Taakkununga ilaasagalaruit tamanna piaarnerpaamik IMAK-imut nalunaarutigisariaqarpat, taamaaliunnguit akilgassatigut kinguaattooruteqalissagavit.

Ammattaaq allatseqarfimmi kommunit sipaarniarneri malugisinnaavagut, tamatumalu kinguneraa IMAK-imut saaffiginnissutit amerlaneruneri. Tamatuma suliffimmi toqqissisimannginneq kinguneraa pingaartumik suleqa-

tigiinnermi ataatsimiitit pissusissaamittuut akuliutin-neqanngik-kaangata.

Nammineeeluni killiffinnik nalilersuinermi atuafinni 9-ni ingerlanneqartuni naatsorsuutigine-qarpoq appaagu atuafinni suli amerlanerusuni aallartitsisoqassasoq. IMAK-imut akissutaasartut pitsaasuusarput. Allatseqarfimmiit suliniutit aallartikkiartortarsimavagut, ajunngitsunillu paasisaqartarluta. Nunatsinni meeqqat atuafiini ilinniartit-sisorpassuit pimoorussipput sulinertillu nuannareqaat.

Aningaasarsiat tungaasigut isumaqatigiinniarnert suli aallartinngillat, ajoraluartumilli suli at ingerlasut assigiinngitsut aamma taamatut inissisimapput Namminersorlutik Oqartussat taamatut inissisimatitsigamik. Taamaattumillu kommunit kaatussornerisa, aaqquissuusseqqinerit Namminersulernerullu kingornagulli pisortat arlalissuit aningaasarsiaasigut inissitassat suli aaqquivigineqanngillat.

Soorunami tamanna eqqugaasunut ataasiakkaanut IMAK-imi inissisimasunut naammagimanngilaq. Kattuffittut kattuffiillu allat taamatut inissisimasut peqatigalugit sapinngisatsinnik aaqqiinarluta tamaviaaralarupugut.

Qaasuitsup Kommunea Aasiaat ilinniartitsisussuarsiorpoq.

Qaasuitsup Kommunea Aasiaat søger en lærer.

Ilinniartitsisunik atuarfik Gammeqarfik Aasiaat pissarsiorpoq Ny lærer til skolen Gammeqarfik Aasiaat

Gammeqarfik atuarfiuvoq angisooq 450-nik atuartuutalik 50-nillu ilinniartitsisulik, immikoortukkaartumillu atuartitsisarlutik.

Gammeqarfik er en stor byskole med ca. 450 elever og 50 lærere og arbejder afdelingsopdelt.

Trin 3-mi (8.kl. – 10.kl) Ilinniartitsisoq Fysik/Kemi-mi ilinniartitsisusinnaasumik pissarsiorpugut.

Trin 3-mi (8.kl – 10. kl) / En lærer, der kan undervise i faget Fysik/Kemi

Ulloq atorfiniffissaq / Ansættelse 1. Marts 2011

Annerusumik paasissutissiineq / Flere oplysninger fås :

- Telefunnikut Gammeqarfimmut attaveqarneq 89 23 33 imal. 53 74 33
Imaluunniit atuarfiup pisortaanut Sara J. Brandt email-kkut attaveqarluni: sabr@qaasuitsup.gl.
- Ved telefonisk henvendelse til Gammeqarfik : tlf 89 23 33 eller 53 74 33
eller pr. mail til skoleinspektør Sara J. Brandt sabr@qaasuitsup.gl
- Imaluunniit Gammeqarfiup nittartagaanut: www.gammeqarfik.gl
- Ved at klikke sig ind på Gammeqarfiks hjemmeside www.gammeqarfik.gl
- Allakkatigut saaffiginninnikkut: Gammeqarfik Postboks 28, 3950 Aasiaat / Fax: 89 48 70
- Ved at skrive til Gammeqarfik , Postboks 28 , 3950 Aasiaat / Fax: 89 48 70

Qinnuteqarfissaq aaneqarsinnaavoq Gammeqarfiup nittartagaanut: [www.gammeqarfik .gl](http://www.gammeqarfik.gl).

imaluunniit Gammeqarfimmut saaffiginnilluni.

Ansøgningsskema kan hentes på skolens hjemmeside, på www.gammeqarfik.gl eller ved henvendelse til Gammeqarfik..

Qinnuteqarfissaq kingulleq 12. Februar 2011.

Ansøgningsfristen er 12. Februar 2011.